Kaina 20 Pf.

ŠIAULIAI

Nr. 19 (1233) Vilnius, 1944 m. gegužės 13 d.

LIETUVIŲ KARIŲ SAVAITRAŠTIS

Eina nuo 1919 m.

LEIDŽIA LIETUVOS APSAUGOS DALIŲ ŠTABAS; Vyr. redaktorius *kpt. Simas Urbonas*; Redakcijos ir administracijos adresas: Vilnius, Jėzuitų g-vė Nr. 3; telefonas per lietuvių karšką. Vyr. redaktoriaus — 72. Redakcijos ir administracijos — 24. Spauda: Kauen - Wilnaer Verlags - und Druckerei G. m. b. H. Wilna, St. Annenstr. 3, Ruf 15-66.

Sovietų puolimai nuėjo niekais

Prie Sevastopolio priešas su nepaprastai smarkia artilerijos ugnimi ir vienas po kito einančiais aviacijos puolimais gegužės 5 d. vėl pradėjo pulti stipriomis palėgomis Puolimas sugniužo į atkaklią kariuomenės junginių ir karo laivyno vienetų, taip pat rumunų kariuomenės pasipriešinimą ir ryžtingus priešpuolius. Gegužės 7 d. priešas tęsė savo stiprios artilerijos ir kautynių lėktuvų paremtus puolimus, ypatingai šiauriniame ruože. Bolševikai per besikartojančius šaunius kautynes buvo atremti, o vietinai įsiliaužimai užskleisti. Gegužės 7 d. pietiniame ruože po atkaklių kovų jiems pavyko įsilaužti.

Gegužės 10 d. Vyriausioji Kariuomenės Vadovybė pranešė, kad Sevastopolio prietilityje vokiečių ir rumunų dalys ir toliau sunkiai kovoja su besiveržiančiais bolševikais. Vykdant pastiraukimo manevrą, evakuoti. Sevastopolio miesto griuvėsiai.

Vokiečių naikintuvai ir rumunų lėktuvai su pasiseikimu kišosi į kautynes ir numušė gegužės 5 d.—30, 6 d. — 34, 7 d. — 130, 8 d. — 46, 9 d. — 49 sovietų lėktuvus.

Gegužės 7 d. vien tik jau anksčiau pasižymėjęs leitenantas Lamberiat per oro kautynes numušė 14 lėktuvų. 9-ji priešlėktuvinė divizija, vadovaujama generolo leitenanto Pickerto, per sunkias atremiamąsias kautynes Krime vėl ypatingai pasižymėjo. Gegužės 7 d. ji pranešė bolševikų numušęs 1.400-ni lėktuvus.

Į rytus nuo Sereto priešas stipriomis jėgomis tebevykdė puolimus. Visi bolševikų mėginimai pratauti mūsų pozicijas gegužės 3 d. po ašiūkų ir ryžtingų priešpuolių dėka taip pat paversti niekais. Sunaikinti 64 priešo šarvuočiai. Ištisa gegužės 4 d. bolševikai puolė siaurto fronto taiklai viena po kitos einančiomis bangomis. Bendradarbiaujant su vokiečių ir rumunų kovos lėktuvų daliniais, priešas per keletą dienų šiame ruože netekęs daugybės tankų.

Vokiečių ir rumunų aviacijos junginiai puoluisiems sovietams padėjo didelių nuostolių. Per pakartotinus žygius jie sunaikino dar 31 priešo tanką, daug artilerijos pabūkių ir didelį kiekį tiekimo vagonų.

Gegužės 8 d. buvo paskelbta, kad tarp Pruto ir Moldavos balandžio 26 d. pradėtos gynimosi kautynės tuo tarpu baigtos. Bolševikų su 20 šaulių ir keliomis tankų divizijomis siektas prasilaužimas sugniužo, susidūręs su atkakliu ir užsispyrusiu pėstininkų generolo Woehlerio vadovaujamos vokiečių ir rumunų kariuomenės spyrimuisi. Šią kariuomenę vokiečių ir rumunų karo aviacija, pavyzdingoje ginklo draugystėje, puikiai parėmė. Priešas, be didelių kruvinų nuostolių, neteko 386 tankų, 92 patrankų ir 100 lėktuvų. Per tas kovas ypatingai pasižymėjo tankų grenadierių divizija „Grossdeutschland", kurial vadovauja generolas leitenantas Manteuffelis.

Kulkosvaidininkai keičia poziciją

V. Dainausko nuotr.

Naktį į gegužės 5 d. gausūs vokiečių kovos lėktuvų daliniai puolė daug sovietų tiekimo geležinkelių stočių šiauriniųe Ukrainoje.

Į pietvakarius nuo Kovelio gegužės 4 d. smarkūs kovos lėktuvų paremiami vietiniai sovietų puolimai palaužti telktinėje mūsų ginklų ugnyje. Ten priešas patyrė itin didelių kraujo nuostolių.

Gegužės 5-ją dieną ir naktį sėkmingai vyko toliau kova su sovietų geležinkelių susistemkimu Stiprūs vokiečių kovos lėktuvų junginiai naktį atliko koncentruotą Kijevo Darnicos stoties puolimą. Stoties įrengimai smarkiai sugriauti.

Nuo gegužės 4 iki 6 d. sovietai Rytų frontė neteko 140 lėktuvų.

Iš Nedino prietilčio ir Italijos pietinio fronto pranešama apie gyvą abipusę žvalgybinių dalių veiklą. Kelі priešo atramos punktai su savo įgulomis buvo išsprogdinti.

Rytinėje Bosnijoje vokiečių kariuomenė sunkiomis vietos sąlygomis, o vietomis susidurdama su kietu mūšius buvo atremtas ir neteko daugybės tankų.

Vokiečių ir rumunų aviacijos junginiai puoluisiems sovietams padėjo didelių nuostolių Per pakartotinus žygius jie sunaikino dar 31 priešo tanką, daug artilerijos pabūkių ir didelį kiekį tiekimo vagonų.

Gegužės 8 d. buvo paskelbta, kad tarp Pruto ir Moldavos balandžio 26 d. pradėtos gynimosi kautynės tuo tarpu baigtos. Bolševikų su 20 šaulių ir keliomis tankų divizijomis siektas prasilaužimas sugniužo, susidūręs su atkakliu ir užsispyrusiu pėstininkų generolo Woehlerio vadovaujamos vokiečių ir rumunų kariuomenės spyrimuisi. Šią kariuomenę vokiečių ir rumunų karo aviacija, pavyzdingoje ginklo draugystėje, puikiai parėmė. Priešas, be didelių kruvinų nuostolių, neteko 386 tankų, 92 patrankų ir 100 lėktuvų. Per tas kovas ypatingai pasižymėjo tankų grenadierių divizija „Grossdeutschland", kurial vadovauja generolas leitenantas Manteuffelis.

Sevastopolio kovų sritis (Wb)

vienetų ir tautinių serbų junginių, paverte niekais komunistinių gaujų mėginimą įeiti į Serbiją.

Per kovas su komunistų gaujomis Balkanuose priešas per balandžio mėn. neteko 11.380 užmuštais, 3.871 paimtais ir nelaisvę ir gausių perbėgėlių.

Gegužės 8 d. buvo pranešta, kad povandeniniai laivai Siaurės jūroje puolė į Angliją plaukusią naikintojų ir aviacijos stipriai saugotą laivų viliatinę. Jie nuskendino 8 naikintojus bei vilkstinės laivus ir torpedomis pataikė į dar 3 laivus 30.000 brt talpos. Du iš tų laivų tuoj nuskendo. Tikrai galima prileisti, kad nuskendo ir kiti laivai.

Atsargos vyresnysis jūrų leitenantas Pollman, viena povandeninių laivų medžiotojo vadas, Viduriniame jūroje pasaulino dvyčiokaj prieše povandeninį laivą.

Gegužės 9 d. Vyriausioji Kariuomenės Vadovybė pranešė, kad prie Siaurės Norvegijos krantų lengvosios karo laivyno apsaugos dalys, bendradarbiaudamos su karo aviacija, žšlaškė vieną sovietų greitlaivį. Laivų artilerija, apsaugai panaudoti naikintuvai prie Norvegijos krantų, virš Baltijos jūros ir virš Kanalo numušė 13 priešo lėktuvų.

Šiaurės Amerikos bombonešiai gegužės 4 d. dienos metu atiko Ploesti ir Turnu-Severino puolimus, per kuriuos padaryta žalos ir nuostolių gyventojams. Vokiečių ir rumunų oro gynybos pajėgos numušė 47 puolusiųjų lėktuvų, daugiausia keturmotorius bombonešius.

Amerikiečių bombonešiai vėl bombardavo kelias Rumunijos vietoves. Ypatingai Kronstadto miestas ir ritybę buvo sugriauta pastatų ir padaryta nuostolių gyventojams. Numušti 23 priešo lėktuvai, daugiausia keturmotoriai bombonešiai. Cia ypatingai pasižymėjo rumunų naikintuvai

Gegužės 7 d. esant ištisinei debesų dangai, daug amerikiečių bombonešių įvykdė terorinį puolimą prieš Reicho sostinę ir kelias vietoves Vakarinėje Vokietijoje. Ypatingai Berlyno mieste padaryta nuostolių gyvenamiesiems pastatams bei kultūros įrengimams, o taip pat nuostolių žmonėms.

Naktį į gegužės 8 d. pavieniai britų lėktuvai numetė bombų į Koelno ir Duesseldorfo sritį. Priešlėktuvinės pajėgos per šiuos puolimus, o taip pat virš Vokietijos okupuoto Vakarų sričių numušė 26 priešo lėktuvus, iš tarpe 17 keturmotorių bombonešių.

Teroristai amerikiečių bombonešiai savo puolimus gegužės 8 d. vėl nukreipė prieš Reicho sritį. Į Reicho sostinę ir į Braunschveigo sritį jie numetė sprogstamųjų ir padegamųjų bombų, padariusių žalos pastatams ir nuostolių gyventojams. Per šiuos puolimus oro gynybos pajėgos sunaikino 85 amerikiečių lėktuvus, iš tarpe 68 keturmotorius. Dar 14 lėktuvų priešas neteko virš okupuotųjų vakarų sričių.

Rygoje palaidotas generolas Goppersas

ON. RYGA. Kartu su 22 kitomis bolševikų teroro aukomis viename masiniame kape netoli Rygos rasti buvusio Rygos miesto komendanto generolo Gopperso palaikai šešiadienį palaidoti Brolių kapuose. Gedulingas pamaldas atlaikė latvių arkivyskupas prof. Dr. Grinsbergs. Prie kapo vietinės administracijos švietimo ir kultūros generalinis direktorius prof. Dr. Brimanis smulkiai papasakojo velionies nuopelnus. Generolo Gopperso kankinio mirtį jis pažymėjo taip nauja lapsijima visai latvių tautai. Bolševizmas, pasakė jis, ne tik nori užimti mūsų kraštą, bet ir sunaikinti visą latvių tautą arba — geriausiu atveju — išsiųsti ją prašūtes kelių į Sibirą".

Žuvo japonų karo laivyno vadas

TOKIO. NL. Eidamas karnybos pareigas, vadovaudamas operacijoms fronte iš lėktuvo, — š. m. kovo mėnesį žuvo viso japonų karo laivyno vyriausias vadas admirolas Koga. Jo įpėdiniu paskirtas admirolas Tojoda.

TOKIO. NL. Japonai pranešė, kad jų daliniai balandžio 28 d. užėmę Cingčavą, o gegužės 1 d. — Haučangą, netoli Geltonosios upės.

Paleistas Gandhi

AMSTERDAMAS. NL. Iš Pūnos pranešima, kad Gandhis buvo paleistas iš kalėjimo šeštadienį V. 6. 8 val. Jis nuvežtas į savo pašiūtamas lady Thackermay rūmus Parnakute. Ten jo laukė didelė minia žmonių, tuo laikraščių sužinojusių apie Gandžio paleidimą.

ŽENEVA. NL. Gandhis išbuvo kalėjime nuo 1942 m. rugpūčio mėn. Būdamas 74 metų amžiaus, kalėjimas labai pakenkė jo sveikatai.

Šarvuočių rysiniai Šiaurės Europoje

PK—Karo koresp. Sauken nuotr. (Wb)

Žvėriškas Metropolito Sergijaus nužudymas —

apgalvotas politinis nusikaltimas. Bolševikai jo ypatingai neapkentė už jo antibolševikinį nusistatymą

ON. KAUNAS. Žvėriško pasikėsinimo prieš metropolitą Sergijų įvykdymo būdas, kaip matyti iš policijos surinktų duomenų, aiškiai rodo, jog čia būta ne atsitiktinio išpuolimo kelyje, bet apgalvoto politinio nužudymo. Jo įvykdymas aiškiai rodo Maskvos NKVD mokyklą. Salinant savo nepatogius ir savo plaisma pavojingus asmenis, šiuo metodai sutampa su Secret Servis metodais.

Metropolito Sergijaus sovietai ypatingai nekentė, kadangi jis Rygos stačiatikių bažnyčios konferencijoje aiškiai pasisakė prieš bolševizmą, jį griežčiausiai pasmerkė ir šaukė besąlyginei kovai prieš bolševizmą.

1944 m. balandžio 3 d. Rygoje įvykusios stačiatikių bažnytinės konferencijos, kurial pirmininkavo metropolitas Sergijus, rezultate buvo paskelbtas pranešimas ap'e sinodo darbus. Jame, tarp kitko, apie bolševizmą sakoma:

Bolševizmas ne tik fiziškai naikina, jis neša ir sielos žudymą. Jis pamina tai, kas žmogui yra brangiausia: jo laisvę, tikėjimą, tautybę. Jis viską aukoja žėtoniškam pasaulinės revoliucijos planui, revoliucijos, kuria norima visus žmones sujaukti į beformę masę ir visa žmonija pavergti žydų išgamoms, apie kuriuos buriasi tarptautinės nusikaltėlių veidmainių ir jokio pasigailėjimo nežinančių budėlių gaujos. Šitų beprotiškų tikėtų, kad bolševizmai po 25 metų žiauraus bažnyčios persekiojimo staiga virstų bažnyčios draugais, kad jie po 25 metų bet kokios laisvės slopinimo staiga virstų jos gynėjais. Iš anapus fronto gaumama tikrų žinių, kad bolševikinis teroras per karą dar paaštrėjo. Su visu įtūžimu, bolševizmas spaudžia dar ilškusias stačiatikių dvasininkijos teises. Stačiatikių dvasininkai buvo priversti skelbti juos žeminančius atsisaukimus, kuriuos jiems padiktavo sovietiškė budėlial. Su šiais stačiatikių jerarchais buvo elgiamasi tokiais pat prievartos metodais, kokiais prieš karą ją jų buvo išgauti melagingi pareiškimai, ypatingai pareiškimai, kad bažnyčia Sovietų Sąjungoje esanti laisva. Mums žinomi, sakoma pranešime toliau, neseniai įvykę tos rūšies smurto faktai, tačiau mes esame priversti jų neskelbti, kad asmenys, kurie yra bolševikų valdžioje, nebūtų patraukti atsakomybėn.

Siekiant religiniu atžvilgiu aprūpinti pabėgėlius iš Rytų, trijose egzarchato vyskupystėse, Lietuvos, Rygos ir Narvos, buvo įsteigtos vikaras misijos. Ir tai buvo priežastis, dėl kurios sovietai planingai kėsnosi bažnytinį kunigaikštį nužudyti. Tai yra nusikaltimas, kurie iš naujo atskleidžia bolševikų neapykantą religijai ir bažnyčiai.

ON. KAUNAS. Pasikėsinimo prieš metropolitą Sergijų įvykdymo būdas, kaip matyti iš policijos surinktų duomenų, aiškiai rodo, jog čia būta ne atsitiktinio užpuolimo kelyje, bet apgalvoto politinio nužudymo. Aiškiai matyti Maskvos NKVD mokykla. Metropolito Sergijaus sovietai ypatingai nekentė, kadangi jis Rygos stačiatikių bažnyčios konferencijoje aiškiai pasisakė prieš bolševizmą, jį griežčiausiai pasmerkė ir šaukė besąlyginei kovai prieš bolševizmą.

ON. KAUNAS. Kvotos komisija, kurial pavesta tiaiškinti pasikėsinimą prieš metropolitą Sergijų, per kvotą nustatė pasikėsinimo įvykdymo eigą ir paskcibė trijų nusikaltėlių žymes. Nusikaltėlius arba ją pavogtą lengvą mašiną už ženklu Ro-54112 mačiusieji žmonės prašomi sutelkti apie tai žinių saugumo policiai Kaune, Vytauto prospektas 57, tel. 29145.

DĖL METROPOLITO SERGIJAUS NUŽUDYMO

ON. KAUNAS. Nužudytasis metropolitas Sergijus buvo 47 metų amžiaus. Jis jau 1923, 1925 ir 1930 metais už tariamai priešvalstybinę veiklą sovietų buvo ilgesnį laiką laikomas suimtas. Kai bolševikai okupavo Baltijos kraštus, jis atsikėlė į Taliną susipažinti su vietos bažnytinių gyvenimu. Tačiau jis čia išbuvo neilgai ir sugrįžo į Sovietų Sąjungą. Kilus karui prieš bolševizmą, jis buvo Rygoje. Čia jis tuoj po išvadavimo nuo bolševikų 1941 metų liepos mėn. atlaike stačiatikių bažnyčiose pamaldas už išgelbėjimą nuo bolševikinio teroro. Metropolitas veikliai imasi stačiatikių bažnyčios gyvenimo atstatymo. Kai, frontui besitraukiant, keli šimtai tūkstančių rusų atvyko į Rytų Kraštą, ieškant globos nuo bolševizmo, jis laikė savo svarbiausiu uždaviniu rūpintis šių žmonių sielos gyvenimu. Šių metų, balandžio 3 d. jis atidarė Rygoje stačiatikių bažnyčios konferenciją, kurioje dalyvavo visi vyskupai ir daug sukėtų Rytų Krašto dvasininkų. Per šią konferenciją jis griežtai pasisakė prieš bolševizmą.

*

1940 m. birželio 15 d. raudonajai armijai įsiveržus į Lietuvą, tarnavau vienoje karinėje įstaigoje, tad ir pirmąsias bolševikų okupacijos dienas praleidau kariuomenėje. Tvaliriemu bolševikų gaivalams beiveržiant į karines įstaigas, greit ir man teko persikelti kiton, nes bolševikai pradėjo keisti ir maišyti tarnautojus. Jų tikslas buvo aiškus: sumaišyti taip, kad kuo maišiausiai likčių vienoj vietoj susigyvenusių senų tarnautojų, pastikinčių vienu kitais.

Patekęs į naują įstaigą, radau viršininką partiečį komunistą, nesenai išleistą iš kalėjimo ar darbo stovyklos, tačiau Rusijoj nebuvusį ir slapnai rusiškai temokantį. Jo padėjėjai buvo iš kariuomenės dalių parinkti žydukai kareiviai.

Rusiškai geral moėėjau, tad netrukus ir aš pajutau viršininko „simpatijų". Kartą paskyčiėjo viršininkas mane ir pradėda malontai šnečinti:

— Tamsta senai tarnauji kariuomenė ellėse tačiau prie smetoninės santvarkos negalėjai kilti. Dabar laikai pasikeitė ir visėms geros vėlios pasiteisuos, ištikimiems naujajai santvarkai, darbštiems, sąžiningiems yra atvirus kelias kilti ir net paslėkti karininkų laipsnis.

Ir pratkalėjo devynias galybes bolševikinių gėrybių. Iš jo kalbos supratau, kad iš dabartinio savo puskarininkio laipsnio galiu pakilti net iki raudonojo generolo žvaigždės. Susivokiau, kad jis turi kokių nors tikslų, tad pradėjau atsargiau ir apgalvodamas šnekėti. Pagaliau priminė:

— Draugas senai tarnauji kariuomenėje, pažįsti daug karininkų ir puskarininkų, tad galėtumei daug pasitarnauti naujajai santvarkai, išsiškinant reakcionierius.

Įšgirdus tai, mane nupurte šiurpas. Vadinas, jei nori likti karininku, tai būk šnipas. Bet tai nebuvo man didelė naujiena. Jau iš senimo bolševizmą pažinojau, buvau nemaža apie jį girdėjęs ir skaitęs. Į tai trumpai atsakiau:

— Tiesa, nemažą pažįstu, bet jų pažiūrų nežinau. Kariuomenėje buvo draudžiama politika, todėl nei aš nedalyvavau jokioj politinėj organizacijoj, nei su kitais nekalbėjau pašiomis temomis. Žinojau tik darbo ir tarnybą, ir tik šiais reikalais kalbėdavausi.

— Mūsų pašnekesys greit baigėsi ir daugiau niekto nebeckiausinėjo.

Netrukus teko atlaikyti naujas ataką. Viršininkas panoro, kad įstočiau į partiją. Per porą mėnesių net tris anketas įkišo užpildyti. Gaunu, pasidedu ir tylu. Pagaliau viršininkas pradėjo nervintis ir mane gąsdinti, kad jis norįs iš šios tarnybos išeiti, o naujas viršininkas ateįęs galįs mane iš tarnybos paleisti. Tenka vėl griebtis diplomatijos. Teisinuos, kad neturiu pažįstamų senų partiečių, kurie galėtų mane rekomenduoti, o naujai pažįstami jau mano praeitim neišeina ir tuo būdu už mane garantuoti negali.

Rodos, atsigynęs, bet viršininko akyse pasitikėjimo netekau. Jis pradėjo į mane šnairuoti ir kartą neįvyko dėl ko prasitarė:

— Ei, tu kaip olys! Ką tau liepia — tu priešinies, o kai tau draudžia — tu darai.

Ka tais žodžiais jis norėjo man pasakyti, taip ir lieė iki nesuprantu.

Po viršininko kito „apaštalo" susilaukėti. Nusuęs žydelis „mogrietis" pradėjo raginti įstoti į „Liaudies Pagalbą" (Mogra). Sis irgi per kurį laiką ėjęs man ar tris anketas. Teko primėti, pasidėti ir vėl tylėti. Nežinau, ar jie užmirdavo ankačiau man davę anketų, ar jau taip aklėpiėšiškai norėjo įvelti į savo organizacijas, tačiau tylėjimu išsiukau.

Viršininkas kas mėnesį reikėjo atestacijas apie savo tarnautojus ir siuntinėdavo į politine vadovybę. Atestacijos buvo rašomos slaptai, tačiau jas tris apie save ir kitus tarnautojus perskaitėjau. Sekretorė buvo Lietuvos ruselė, dar jauna mergaitė. Jai tekdavo išsiųsti atestacijas, bet jį bolševikinio slaptumo nemokėjo ištikryi — kietvieną kartą parodydavo man, ką viršininkas apie mane rašo. Pirmoji atestacija dar buvo šiltesnė, antroji šaltesnė, o trečioji tiudijo, kad jau esu nebepatikimas, tik nepamalonas, kaip specialistas, darbštus ir darbo atvžiu sąžiningas ir rūpestingas. Aha, jau man buvo aišku, kad tik kaip darbo jėgą, kuriąs jūs kiek ačra kam pakeisti, esu pakenčiamas.

Pagaliau atėjo ir mano ellė pagal Stalino konstituciją gauti „teisę į politiką", vadinas, paliktį tarnybą. Iš vieno lietuvio politruko, atvykusio iš Sovietų Sąjungos, sužinojau, kad mane šalina už tai, jog 1919 m. kariavau prieš bolševikus, na ir šiandien nenorią „sudėgintų tilto" su savo praeitimi, vadinas, neperaukėjamas

Žinią apie paleidimą gavau, bet vis dar tenka dirbti, nes pakalto nesuranda. Dirbu, kol ateis kas nors mane pakeisti. Vieną dieną viršininkas liepia man nueiti į kompartijos centrą, nes „draugas" Stasys reikalą turįs. Neįnu vieną dieną, neinu ir kitą, nes ima baimė ir nealšku, ko jie iš manęs nori. Iš čia paleidžia, kaip kariavusį prieš bolševikus ir neperauklėjamą, o ten kviečia. Jeigu norėtų areštuoti, tai kviestų tiesiog į NKVD.

Trečią dieną viršininkas paklausia, ar buvau kompartijoj," ir griežtai įsako nueiti. Nueinu į kompartijos centrą, kur Nepriklausomybės laikais buvo Užsienių Reikalų Ministerija. Tuos rūmus gerai žinojau, taigi tiesiog ir nueiju. Tarpdvyrėj ne sulaiko kareivis — enkavedistas ir liepia parodyti leidimą. Jo neturiu ir atsikalbinėju, kad ne aš pats savo reikalais atėinu, bet „draugas" Stasys mane kviečia. Vis tiek pat enkavedistas neleidžia ir parodo į netoli esantį mažą medinį namelį, kuriame išdavinėja leidimus.

Kūkėję randu ten dėl launus valėkzus. Aš į juos kreipiuos lietuviškai, o jie man atsako rusiškai. Iš jų rusiškos tarenos geral supratau, kad jie yra Lietuvos ruseliai ir lietuviškai, tur būt, geriau kalba. Nuspendžiau neatsiėsti — prieš rusiška dovinizmą pastatyti savo lietuvišką atkakliumą. Tik trečia kartą lietuviškai pabėgėjęs klausimą, jie pagaliau kalbėti lietuviškai. Paskrembėję „Stasiui" telefonu, jo nerado ir liepė man atėti vėlaus.

Vakare vėl tojį pat istorija. Aš lietuviškai, o jie rusiškai, ir vėl tik trečią kartą krėpjantis pradėjo kalbėti lietuviškai. Manydami, kad aš rusiškai nesupratu, pradėjo savo tarpe spėliėti, kas aš esu. Vienas jų net spėjo, ar tik nebėtšu politrukas. Juokinga pasidarė — politrukas, o nenori ar nemoka rusiškai kalbėti. Gal ir buvo rusiškai nemokančių politrukų — nežinau.

„Draugas Stasys" šau buvo ir jsačė išduoti man leidimą. Gavęs einu ir tikiuos rasti lietuvį komunistą. Tarpdvyrėj vėl sutinku enkavedistą, parodau leidimą ir gaunu teisę jėti į senąjį pajėstamus rūmus. Anksčiau čia užėjus būdavo tylu, jauku, niekas nebėgėdavo ir ramiai dirbdavo savo kabinetuose. O dabar... kažkaip nejauku ir ilėdna tuose koridoriuose lietuviai. Žydės raudonais nagais ir blaurial nudažytomis lūpomis lakste koridoriais iš vieno kambario į kitą — vien tik nuolatinis bėginėjimas, o lietuviško veido nematyti.

Einu į buvusius „Eitos" kabinetus, nes ten man nurodė „draugą" Stasį. Teko palaukti, nes pas jį jau buvo susidariusi laukiančių eilė. Laukiu ir seku, kas ėeina ir lieina. Kai ėeina pas jį žydas ar žydė, tai prabūna po 15—30 min., o kai ėeina krikščionis, tai lieina po keletos minučių. Pagaliau lieėame laukti tik du — ir abu lietuviai. Kabinėsės atsargiai. Jis mane klausia, kelintą kartą aš į čia ateinu. Tik pirmą kartą — atsakau. Jis pasisako jau antrą kartą užėinąs ir perspėja mane, kad kur nors neužklausinėčiau leidimo, nes galėtumei sargybinis neišleis. Jis papasakojo savo pirmojo vizito nuotykį ir išgyventą baimę. Kažkur buvo ėkiėsės leidimą ir greit jo nesuradęs, o čia sargybinis prisispyręs ragina greičiau ir grasina neišleisiąs ir perdžiosias savo vyresnybei. Tik po kokių 10 minučių suradęs kažkur įlindusį. Sulaukęs, tėsė, jau į „draugo Stasio" kabinetą. Radau kumpa nosimi blaurių žydą. Maniau, gal Stasio pavaduotojas.

— Aš pas draugą Stasį, — prabilau.

— Prašau, aš pats, — atsako žydas.

Iškart nustebau lietuvišku varotu parsaėes žydą, bet atsiminęs bolševikų taktiką, greit atsikvoėėjau, kad iš žydas tik lietuviškai prisidengęs dar iš nelegalių partijos laikų.

Paklausęs mano pavardės, pradėjo teirautis, ar aš partietis, o gal kandidatas. Gavęs neigiamą atsakymą apgailestavo. Girdi, ėeigu būčiau partietis arba nors kandidatas, galėčiau gauti labai aukštas pareigas. Jiems žmonės labai reikalingi. Aš tylėjau. Paskui paklausė, ar dar tarnauju. Nors laukiau paleidimo, bet atsakiau, kad dar tarnauju.

*

— Na, geral, kal paleis, užeik pas mus. Gal surasime kokią nors tarnybą, tik pasakęs paprašė duoti leidimą. Padaviau. Žydas „Stasys" leidime pažymėjo valandą ir minutę, kada mano vizitas pas jį baigėsi, ir paleido ėėi. Iškėdamas leidimą nešiausi rankoje ir tarpduryje jį įbrukau eėnavedistui — sargybiniui į rankas. Jis leidimą pasiėmė ir man nebegrįžinėo.

Išėjau kaip iš pirties. Sušėes, nors lauke oras beįo šaltokas — jau baigėsi spalio mėnuo. Einu namo ir galvoju, kokia veniliva čia dedasi. Čia paleidžia iš tarnybos kaip kriaėusį prieš bolševikus o čia vėl kviečia į kompartijų ir žada naują. Ar kompartija negavo apie mane žinių iš kariuomenės? Ar čekistas pinkles spendžia ir nori įpainioti į NKVD tarnybą. Jau žinojau keletą savo geral pažįstamų žmonių, kurie sėdėjo kalėjime tik už tai, kad neautiko lakiūnkaitui NKVD.

Po savaitės paleido mane iš tarnybos, tačiau „draugas" Stasio „nuodėdamu" nepasinaudojau. Dauginau pas jį nebeužėau. Užsidaręs nusiau slaptų gyvenimu bevėliau geriau bedarbių prakėsti kurį laiką, kol paėškės politinė bėdė Po 8 mėnesių jį paėškėjo, kada „draugę su raudonuoju amaru ir „draugas" Stasys išdulkėjo iš Lietuvos, išėsėmėdamas ir savę paskirtuosius aukštus „sąžiningumo". Tik bėgsėdės tekstruputį „palydėti" ir parodyti savo „nuostėrdią mėlę ir atsidavimą" dėdiajai sovietų tėvynei.

P. Vainagas

KARIŲ ATSTOVAS APLANKĖ GIMNAZIJĄ

Iš mokytojų sužinojome, kad mus aplankės vyriausio lietuvių batalieno adjutantas, Laukiame. Pamatėme atėinantį, Nudžiugome. Atėjo į klasę. Pirmiausia savo kalbą pradėjo žydų žodžiais:

— Aš atėjau jums padėkoti už vėsas dovanas, kurios tiek dėliaugsmo mums suteikė. Kiekvienas karys, gavęs iš čėsų siuntinėlį, jėėsė, kad dėliaugėsi. Viso batalieno karių ir vado vardu sakau jums nuoširdų ačiū. Toliau svečias papasakojo ėį ta iš kaliausės istorijos kovų metu Rytuose. Jis priminė iė 1941 — 1942 m. žiemą išgyventą 145 dienų apsupimą prie Demjansko. „Tenai prasidėjo didysis bolševikų puolimas. Ir nėūsėm-ta bėrys buvo apsuptas. Mėūsėkiai buvo apsupti, tačiau dar turėjo ir spauptų bolševikų. Ėi-taip sakant, buvo „katlas", tam „katlė" „katliukas", o jame atsirėdėm „katliukas". Tuos bolševikus, kuriuos mėūsėkiai buvo apsupę, sunaikino po 2 mėnesių. Bolševikai ištėsė naktis buvėdavo banomės ir organizėdėmės taėkėlė kulkosvaidžių ir šautųvų ugnį. Kai išaušdavo rytas, tai nuostaba šėndavo žėūrint į suvėstas šuvusių bolševikų krūvas. Po 6 mėnesių buvo pralaužtas bolševikų ratas. Traukiantis buvo kryėminė bolševikų ugnė. Tačiau vlakas ėyvko ėtebuklingai. Iš Demjansko apsupimo iėė tėiviai ėėėjo vėėvė, kaip tėsės puskarininkėlė buvo lengvai sužėstas".

Po batalieno atstovo kalbos susiėaupimo minėte pagėdėčėne. Suėikėo šio batalieno karius

Girios Balandis

STALINAS: Komunizmas mano „rojaus" tyvenėjus pavertė „laimingiausiais" pasauly žmonėmis.

Frontas Tėvynė

Komitetai turės dar labiau pasitempti

Kaip Vyriausias lietuvių karių ir jų šeimų globos komitetas mus informuoja, artimiausiomis dienomis bus pareikalauta, kad visi komitetai pagyvintų savo veiklą. Ypač bus atkreipias dėmesys į tuos komitetus, kurie dar ilgai savo veiklos tinkamai neišplėtė ir neprilygo patiems energingiausiems komitetams, kurie nengaliami fatalizmu, patys rodo pasigėrėtinos iniciatyvos ir su savo globojamu batalionu palaiko glaudžius ryšius.

Kaip ligšiolinė praktika parodė, viešas priklausomo nuo komitetsu sudarančių asmenų veikimas, nes patį visumenė fronto ir Tėvynės suslartinimo akcują nepepraėsė nuoširdžiai remia. Ten, kur komitetus sudaro veiklūs ir energingi žmonės, jų nuveiktas darbas tenka tik dėžiuotis. Tačiau yra komitetų, kurie pasitenkina vienu kitu posėdžiu, o į praktinį darbą visai mažai kreipia dėmesio. Jie nevykdo rinkliavų, nesuorganizuoja dovanų telkimo akcijos. Būdinga, kad ypač veiklūs yra šėai kurių netuntingesnių vietų komitetai, kurtoliui pralenkia pačias turtingiausias apylinkes. O tuo tarpu šių turtingų apylinkių komitetai kai kur net susiorganizuoti nepajėgia. Girdi, trūksta žmonių.

Pastebėta taip pat, kad kai kurių apskričių administracinėi vadovai į šią akcują taip pat nekreipia reikiamo dėmesio ir į grynai teutinį lietuviškė reikėą žiūri pro pirštus. Jie net kviečiami ceatvyksta į posėdžius nekalbant jau apie viešką globos reikėą ignoravimą. Dėl to yra nusistatyta priminti šiems savivaldos pareigūnams, kad tai yra jų ir tarnybinė pareiga ši judėjima aktyviai remti ir jame jo tinkamai prisidėti. Apskričių vykdomųjų komitetų pavesta komitetus suorganizuoti, bet tuo dar jų pareigos nesibaigia. Daugės apskričių viršininkų šio darbo ėėmėsi tikrai nuoširdžiai ir savo asmenine iniciatyva komitetų veiklą yra kėlęs iki pasigėrėtinos aukštumos. Deja, taip negalima pasakyti apie visus. Vyriausias Komitetas laukia, kad ir jie savo pareigas tinkamai atlieė.

Šiam darbui reikalingi tik geri noral ir šiek tiek asmeninio veiklumo. Žodžiai pavėkia, bet pavyzdžiai patraukia. Vadovaujantiės apskritųjų asmenų pavyzdys šio ėėveję gali turėti ir turi leminčios reikėmės.

J. D.

SOLISTAI IR BALETININKAI APLANKĖ P. BATALIONO KARIUS

Balandžio 16 — 17 d. Kauno Didžiojo Teatro solistai: p. Adelė Galauniėnė, p. Zofija Adomaitienė, p. Jonas Stasiūnas, baletmeisteris Bronius Kelbauskas, balerina Marina Gałočkinaitė ir pianistas Pasaulio Kavaltis aplankė P. lietuvių bataliono karius, esančius A., kur jiems suruošė du vakarus - koncertus.

Grupės vadovė p. Galauniėnė pasveikino karius kuro pailėstųjų departamento vardu, linkėdama jiems, leimingai sugrįžusiems iš tolimojo Rytų fronto poėisiui į Tėvynę, dar didesnių atkakėumo tęsti savo pradėtus žygius.

— Šiandien mums tiės dėlugų, kad gėlime su jumis glaudžiai bendradarbiauti savoje Tėvynėje. Šio vakaro dainos, šokiai bei muzika leėbus jums mūsų meilės ir prisirišėmo įrodymas. Mes šiandien dėliaugdamies su jumis kartu, atveriame savo širdis, kad nors kiek jums paėengvintume sunkią kario dėlią. Tą dėlną, tą muzikę, kurią čia girdėsite, tai dar labiau sustiprins ryšį tarp lietuvio kario ir visuomenės, — pabrėžė ji.

Programoje buvo atlikti šie kūriniai:

Solistės p. Adomaitienės: Simkus — Kas ant žirgėlio, Karaškovo — Ne vėjai tolimų erdvių, arija iš operos „Minjon", liaud. dainė — Oi, kas sodai do sodėlėi iš Čėvėlo — arija iš Gunno operos „Faustas".

Solistės p. Galauniėnės: Dambrauko — Už žėliųjų ginių, Simkaus — Oi, greičiau, greičiau, Lucini — Ave Maria.

Solisto Stasiūno: Gruodžio — Visur tyla, arija iš operos „Carmen", Humperdino — Tėvynės kraėte, Simkaus — Pėlėgėnė nakteėė iė Tallat Kelpšos — Kur lygūs laukai.

Duetai solistų p. Galauniėnės ir p. Stasiūno: Paulauzko — Nesek sau rožių prie kasų ir Tallat Kelpšos — Oi, žėrneli ventury.

Balerina p. Gałočkinaitė: Čaikovskio — „Miėstančioji gulbė".

Baletmeisteris p. Kėlbauskas ir p. Gałočkinaitė — fragmentas iš pirmojo lietuviško baleto „Sužadėtinė".

Solistai ir baletininkai iš karių susilaukė daug katučių ir kai kurių kūrinių kūrinius turėjo pakartoti pėkėls kartus.

Programos pabaigoje bataliono vadas mjr. A. savo ir batalieno karių vardu padėkojo maėninkams.

Vrš. Jonas Mockevičius

Skrit saloje

Per keletą kilometrų nuo N., ten, kur L. su V. dalijasi savo vandenimis, upės vagoje yra sala. Čarinės Rusijos laikais čia buvo pulkai įrengti rūmai, pastatyti labai išpuošti maldos namai, gražūs gėlynai, retų augalų veislės sodai. Švyruoti takai pasivaikščioti, meninės stovyklos kryžiuose. Iš 4 vienmečių ąžuolų ir kitetės vardo kaimo į salą vedė gyvatvorėmis apsodintas kelias ir 300 metrų pločio upės vagos atskalą kertantį medinį tiltas. Ant tilto kitai tyrų stiliaus meniškais drožiniais papražintų traukė praeivio akį. Rūpestinga ir grožį mėgstantį ranka, gledras vasaros dangus, saulėtos, ilgos ir karštos dienos. Šviesios naktys tą mažą žemės kampelį pavertė gražiu rojumi. Ten buvusieji didikai kūrė auksines meilės pasakas ar janous Rusijos laikais čia buvo pulkai įrengti rūmai, pastatyti labai išpuošti maldos namai, gražūs gėlynai, retų augalų veislės sodai. Švyruoti takai pasivaikščioti, meninės stovyklos kryžiuose. Iš 4 vienmečių ąžuolų ir kitetės vardo kaimo į salą vedė gyvatvorėmis apsodintas kelias ir 300 metrų pločio upės vagos atskalą kertantį medinį tiltas. Ant tilto kitai tyrų stiliaus meniškais drožiniais papražintų traukė praeivio akį. Rūpestinga ir grožį mėgstantį ranka, gledras vasaros dangus, saulėtos, ilgos ir karštos dienos. Šviesios naktys tą mažą žemės kampelį pavertė gražiu rojumi. Ten buvusieji didikai kūrė auksines meilės pasakas ar janous

Tigi bolševikų šeimininkavimo ir šio karo pastovių pirmųjų fronto linių metai akiai daug grožio ir nuvargusiam žmogui poilsio teikusios aplinkos sala pavertė apleistu ir nieko nevilojančiu laužu.

Per tuos metus prie laužo čia pasiunčė daug šimtų minų, tūkstančius artilerijos sviedinių, milijonus kulkosvaidžių kulių. Metais iš geografinės mosios medžiagos gabalai griovė kopyčios bokštus, ardė rūmų stogus, barstė langų stiklus, knaisiojo sakasų pylimus, vertė sekyklos ginklų lizdų angas, laužė gražių medžių šakas.

Dabar pakrantės išpintos vielų voromis, šikasinėjos sakasų grioviais, susislėkimo eigomis, pastatyti saugūs bunkeriai, daug matančios sėkyklos, ugniavietės Griovių krantai sustiprinti pinutėmis, karčių voromis, baslinės tvatas, ir kitomis su žemėmis. Storos maldos namų sienos panaudotos uždangoms nuo sviedėrų, ugniavietėms, sekyklomo. Šumanūs kovų vyrai dylos ir škmenis iškalinėjo skylėmis, pro jas iškišo pabūkų vamzdžius, žiūronų stiklus nukreipė į kitų upės pusę — per niekieno žemę". Juk už keletos šimtų metrų kietai įsitvirtinę raudonieji. Kadaise prabangūs kelių dešimčių kambarių rūmai po įtempto tarnybos turius prigiaudžia „ramiam poilsiui".

Ten pernai pavasarį ir vasarą — ištisus septynių mėnesius kovėsi vienos mūsų bataliono vyrai. Jie per tiesą budėjimo ir sekimo valandas ignio nuo kulkų sėptis. Užmoko iš balso atskirti atlekiantį artilerijos sviedinį ar mūną, iš šviesos žybtelėjimų — į juos ar kaimynus nukreipto ginklų ugnį, sužinojo, kur yra povojingi arba saugūs kelias valkščiotl, kur yra ramios poilsio vietelės. Saloje vyrai visur žybėjo taimė, nes jis buvo drąsūs, kitusnūs darbe kruopštūs ir viskam pasiryžę.

Tolimose lygumose sala atrodo aukštų pušų mažu, ramiu kampeliu. Tačiau pagrynęnę su vyrais ištikimi, kad ramybės ir poilsio čia nėra. Visi juda, kruta, plūsa. Įtemptą darbą lydi trumpi poilsio gabalėliai. Pušyse rūpestingai lizdus suka varnos.

Ilgus pavasario vakarus vyrai praleido gyvenamose patalpose pasakodami gyvenimo nuotykius iš anų policinės karnybos dienų. Tylose arnonėse pynėsi toli esantieji Tėvynės laukai, šeima, mylimoji, laisvos praeities dienos. Tuo tarpu kiti budėjo.

Vasaros dienomis iki minimumo sumažinta tarnyba leido visiems įsigilinti į knygos puslapius, perskaityti laikraščius, dienoraštin įrašyti keletą originalesnių minčių, žmonai, tėvams, mylimajai ar nepajėstamai jai seseri poįterjuje išlieti tai, kas sielos, kas širdyje, dėl ko kartais nerami. Ligus laiškus mūsų vyrai kasdien rašo į Tėvynę. Ankščiau ne vienas neišsiuntė tiek per keletą mėnesių, kiek čia parašė per savaitę. Tačiau gyvenai mažiau. Ir trumpi keli sakiniai iš seniai matytų gimtųjų laukų davė džiaugsmo daugeliui dienų.

Žūklavimo sporto mėgėjai saugesnėse ir žuvų mėgstamose vietose įsirengė lieptus įoms gaudyti. Miklūs vyrai per valandą, kitą prisigaudo jų pilnus krepšius ir pridėję lietuviškų lašinių gama skaniai užkanda. Didesnį kiekį sugavę rūko pačių įsirengtose rūkyklose.

Sekyklo povojaus signalas ir vyrai, pažiūrę nesugautas žuvis, nebaigtus raštų laiškus, neprimtas saulės vonias, neužverstus knygų lapus, neperskaitytus laikraščius, pozėsi, šiumpa sprangą, ginklus ir bėga kiekvienas į jam skirtą vietą rūnėgytuose apkasų grioviuose prie didžiosios pareigos. Iššaukė įtartini judesiai, smarkūs koliojimasi ar mane krūmuotame krante ir palydėjusios keilios didelės valtys. Vyrai atiedes pabūkło ugnį ir taikliūs šūviai dvį paskandino, kulkosvaidžiai kulkomis apibėrė. Likusios išskilido.. Prie to „yrai prate.

Naginogs vyrų rankos pavojui skelbti išrado įvairių priemonių. Nešiterkino telefonu, nes jis tankiož minų kruožoj dažnai atsisako veikti. Buvo bandyta, ugniavietes ir sekyklas įvairiomis kryptimis sujungė požemine viela, prikabino tūtelių rysūlius, skambučius ar geležgalius — paraukei ir skambai. Sutartą garsą išgirdus, ignis yra ant kojų.

Su kaimynais ir užnugariu susisiekti galimė tik laivelu. Senojo tiltelio menkus likučius tarp žolių bangos palaidė nešėjai. Ir plaukiantį laivelį prieš kulkosvaidžiai aplink berdavo šviną gabalus. Tačiau labai netaikliūs jų šūviai vandenyje tik bangeles sukeldavo.

Vyrai taip pamišo salą, kad rudenį, perduodami fronto barą kitam daliniui, su gailesčiu apžiūrėjo kiekvieną bunkerį, apkasą, tarytum pirmą kartą. Nepaisydami ne žodžių užsėdėjo kuprines ant pečių ir tylėjai mintyse sudiev pasakę šlingavo naujon vieton. Minties nesirižo, širdyse pasidėjo tuštumą. Juk ten tiek jų prakaito žemė sugėrė, šiletei kraujo lašai pirišo prie vietos, kova ir bendrai pavojai visus suartino, daug brangiu mūčių toliuosna nuskridto.

Sudiev, Šiūi salą — toli atsigrįžę rankomis mojavo vyrai. (Jku.)

Paskutinis psk. Tiškaus žygis

Praėjusiame numeryje trumpai pamėnėjome apie Rytuose garbingai žuvusį „Kario" bendradarbį psk. Juozą Tiškų. Dabar dėdame iš Rytų gautą aprašymą apie jo paskutinį žygį ir mirtį.

S. m. balandžio 14 d. vakare apie 19 val. K. kaimo vietinis gyventojas rusas, atėjęs į atramos punktą, pranešė, kad tame pačiame kaime, kur yra atramos punktas, yra vienę gyventoją yra užėję bolševikiniai banditai. Psk. Tiškus šį rusą paiuntė į mūnmą namą patikrinti, ar tikrai yra banditai ir kiek jų. Vietinius rusui įėjus į nurodytą namą, iš namo rūsio šūlipo septynėtas banditų. Kai kurie banditai šiam vietiniam rusui jau iš seniau buvo pažįstami, todėl jis banditus pažvietė žėgerti naminės, kurios gavo pas namo šeimininkę rusę. Išgėrę pora buteliu naminės nepastebėjo ir pareikalavo dar vienos butelio taimė, nes jis buvo drąsūs, kitusnūs darbe kruopštūs ir viskam pasiryžę.

Tolimose lygumose sala atrodo aukštų pušų mažu, ramiu kampeliu. Tačiau pagrynęnę su vyrais ištikimi, kad ramybės ir poilsio čia nėra. Visi juda, kruta, plūsa. Įtemptą darbą lydi trumpi poilsio gabalėliai. Pušyse rūpestingai lizdus suka varnos.

Ilgus pavasario vakarus vyrai praleido gyvenamose patalpose pasakodami gyvenimo nuotykius iš anų policinės karnybos dienų. Tylose arnonėse pynėsi toli esantieji Tėvynės laukai, šeima, mylimoji, laisvos praeities dienos. Tuo tarpu kiti budėjo.

Vasaros dienomis iki minimumo sumažinta tarnyba leido visiems įsigilinti į knygos puslapius, perskaityti laikraščius, dienoraštin įrašyti keletą originalesnių minčių, žmonai, tėvams, mylimajai ar nepajėstamai jai seseri poįterjuje išlieti tai, kas sielos, kas širdyje, dėl ko kartais nerami. Ligus laiškus mūsų vyrai kasdien rašo į Tėvynę. Ankščiau ne vienas neišsiuntė tiek per keletą mėnesių, kiek čia parašė per savaitę. Tačiau gyvenai mažiau. Ir trumpi keli sakiniai iš seniai matytų gimtųjų laukų davė džiaugsmo daugeliui dienų.

Žūklavimo sporto mėgėjai saugesnėse ir žuvų mėgstamose vietose įsirengė lieptus įoms gaudyti. Miklūs vyrai per valandą, kitą prisigaudo jų pilnus krepšius ir pridėję lietuviškų lašinių gama skaniai užkanda. Didesnį kiekį sugavę rūko pačių įsirengtose rūkyklose.

Sekyklo povojaus signalas ir vyrai, pažiūrę nesugautas žuvis, nebaigtus raštų laiškus, neprimtas saulės vonias, neužverstus knygų lapus, neperskaitytus laikraščius, pozėsi, šiumpa sprangą, ginklus ir bėga kiekvienas į jam skirtą vietą rūnėgytuose apkasų grioviuose prie didžiosios pareigos. Iššaukė įtartini judesiai, smarkūs koliojimasi ar mane krūmuotame krante ir palydėjusios keilios didelės valtys. Vyrai atiedes

Kadangi namo viduje nieko įtartino negirdėjo, tai pak. Tiškus nutarė patikrinti. Savo vyrams įsakęs apsupti namą ir jeigu ką nors įtartino pastebėtų, paleisti ugnį, pats su vienu vyrais ėnęė į namo vidų. Namo prieangyje nepastebėjęs nieko įtartino, pak. Tiškus atidarė kambario durią, pro kurias iš tamsaus kambario pasipylė automatinių pistoletų šūviai. Pak. Tiškus, keliais šūviais kliudytas į galvą, sukiupo prie slenkščio. Tai matydamas, j. psk. X. pro atvirus durio paleido keletą šūvių į kambarį, vidų nuo kurių vienas banditas, stovėjęs kambario viduje prieš durio, buvo nukautas.

Iš tamsaus kambario vėl pasipylė šūviai, nuo kurių buvo sužeistas j. petį j. psk. X. Eil. N., būdamas už durio, kambarysie pastebėjo banditą, i kurį paleido keletą šūvių ir jį nuvėrė. Sužeistieji psk. X. ir eil. N. iš prieangio išbėgo į lauką ir pranešė apie tragedą. Tuo tarpu Tiškus nukautas. Išgirdę tai, mūsų vyrai šoko prie langų ir pradėjo mesti į vidų granatas, kurios sprogo didžiausiu trenkemu. Nutilus granatų trenkimui, j. nama buvo paleista smarkiai kulkosvaidžių ugnis. Nuo paleistų iš kulkosvaidžių padegantįų šūvių namas uždėgė ir pradėjo smarkiai liepsnoti, nes buvo didelis vėjas. Vienas mūsų karys šoko į degančio namo priearįi ir šešiais šūvusio pak. Tiškaus lavoną.

Sudegus namui, kambarysie buvo atrasta, keturių banditų sudegę griauciai ir jų ginklai. Atėdiau apžiūrėjus sudegusio namo vietovę, rūsyje buvo atraąi dar trijų banditų lavonai, užtroškę nuo degančio namo dūmų. Prie jų taip pat buvo atrasti šautuvai.

Žuvusis pak. Tiškus buvo dar jaunas, energingas, linksmo būdo karys ir visų mylimas. Batalionui vykdant kautynes su banditais, pak. Tiškus buvo būrininku, o vėliau ėjo ir būrio vado pareigas.

Pak. Tiškus, su savo būriu dalyvaudamas kautynėse prieš gausingesnį priešą, šitaip tarę, gali būdo, visad priversdavo priešą pasitraukti iš kautynių, nieko nelsėmėjus.

1943 m. liepos 5 d. batalionui gavus įsakymą užimti atramos punktus ir apsaugoti užsirišimo vietą nuo gaujų, pak. Tiškus buvo paskirtas į vieną atramos punktą sargybos vadu. Vėliau buvo perkeltas į K. atramos punktą, kur savo pareigas ėjo iki žuvimo dienos.

Visi bataliono kariai liūdi žuvusio savo draugo, o ypač mes atramos punkto kariai, netekę savo vado, kuris per treįtą metų mums buvo nepamainomas.

Mes, stovėdami prie savo mylimo vado, jau ir drasiąą kaip, daugiau pasiryžtanę kovoti su klastingųjų priešu, kol jis bus galutinai nugalėtas.

J. psk. V. Stabingis

Kai šūviai prabilsta

Tamsi naktis šuolais artinosi j S. atramos punktą. Vienas pusiau pažiūrėjęs, pro sėrmasų tvoros bunkerius, eigas, spygliotas užtvaras ir visa, kas glūdi gamtoj. Vyrai, ginkluoti iki dantų, pasineria artėjančioje tamsoje, užkindami savę postus. Būstinėje nejučiomis užviešpatauja tyla. Kiekvienas, vakarui artėjant, bando pasneti savo mintyse, paleisti jas herojiškoms nuskrėsti kažkur toli, bet vienas kitas jas suardo savo lengvai skambančia „Lietuvi, ar tau negaila" daina. Daugumas išsiblaškę, remdamasi tarytiarna daina gražiai nuaidi nedidokoj patalpoje.

Pamažu viskas tilsta, paskutinėi garsai lengvai nuskamba patalpoj, prasideda lovų klojimasis ir rengimas vieno kito valandėlę pažiūrėti. Tik prie spingsinčios šviesėlės budėtojas varto kažkokios knygos lapus. Tyla.

Miegojau neramiai, kažkokie sapnai vargino mane, kai staiga skardus budėtojo balsas „pavojus" ir šūvių garsai visis automatiškai išmetė iš lovų. Bengiau nėra kada — nėra nei pečių, šoki — batuosna, už ginklo ir į bunkerius prie ugnies angų. Tarnybos vyrai ginklai jau veikia, raketos aerio tamsą. Nes ir kaimynai vyrai aiškiai matome tolumoje smarkokai blykčiojančią ugnį ir vieną kitą šviečiančią kulką, leičiančią mūsų kryptimi.

Paleidžiame ginklus darban, gausingos serijos paspija link mus aršaudančių, bet netrukus gaunam iš sargybos vado ryžinėnko pranešimą, kad sustabdyti šūvius ir ir stropiai sektumėm savus apšaudomus plotus. Nutilsta mūsų ginklai, žvilgsniai vergėsi tamsoj ir ongia tolyn (nakties tamsa, kuria naktelė šūliuni rakeos ir ir ir ir ir ir pusvaladinlė, o banditai vis dar su pertraukomis šaudo. Mūsiškiai vyrai vienas po kito nerą būstinėn šūliau apsirengti — ir atgal prie angų.

Pagaliau, matyt, banditams įkyrėjo mūsų tylėjimas, jie nutraukė ugnį ir dingo. Vėl tyla. Grįžtame būstinėn, tačiau sargybos vadas perspėjo, kad iki aušros būtumėm pasirengę galimiems netikėtumams.

Apie poilsį niekas negalvoje, užverda kalbos, juokai, pasajokimai, prisiminimai, tik budėtojas ir sargybos vadas dažnai varsto duris ir grįžę pasakydavo: „kol kas tylu".

Gr. V. Stravinskas

Tėvavaris fronte ir tėvynėj

AN 2. MATUANIS.

1. FRONTE

— Patrankos, į danų vamzdžius!
— Kulkosvaidžiai — ugniai
Kryžminiai!
Be jūsų šis kraujas nedžiūs,
Ir jūsų — neišlik tėvynei!
— Žibuokliu? — O ne! Tik granatų
Stai niekieno žemėn tužžon.
Užverčė tankai — ar mato?!

Ne bitės žibuoklių bučiost,
Ne laumos perkūnas grūmojo.
Tai kulkos nudūzgia sveičiuos,
Tai sudreba žemė ramioji...

— Kariai! Neškit bukentus čion!
Laumų Greičiau, tik granatų!...
— Jūs grįžtate rankom tuščiom...
Mirtis suka kaukiantį ratą.

— Patrankos, į danų vamzdžius!
— Kulkosvaidžiai, ugniai
Kryžminiai!
Be jūsų šis kraujas nedžiūs,
Be jūsų — nė laisvės Tėvynei!

2. TĖVYNĖJ

Tėvynėje dunda žaibai:
Pavasario šauniosios patrankos.
Ant kojų užgriūna darbai,
Prie darbo poruojasi rankos.

Vidugiry taukti geniai —
Tai mūsų kulkosvaidžiai trakti!
O gandras — lėktuvas — seniai
Jau suka virš ąžuolo ratą.

Artojai apvožia vagas,
(O arklas — žarnuotis ją nusjas!)
Ir kalba: — Mums saulė vėsesn
Kol saugo ją didvyrių kraujas!

Pasidavė banditas

Prieš kurį laiką Biržų apylinkėje buvo bolševikų nuleistų trys desantininkai: du rusai ir vienas žydas. Vėliau prie jų prisijungė dar keletas vietinių komunistų. Visi jie plėšė, gąsdino ir žudė ramius apylinkės gyventojus, nalkindami jų turtą. Tas naikinamasis banditų siautėjimas teėsė iki tol, kol juos ištiko pražūtis.

Tai buvo kovo mėnesio vidurys. Iėjo taip, kaip banditinisam gyvenime yra viskas normalu — banditai susipyko. Susipyko komandirius rusas su žydu. Žydo pusę palaikė daugiau banditų, kurie visi įniršusiai keikė ir žodžiais puolė rusą komandirių. Įtūdimas priėjo prie veiksmų. Susišaudė tas pats komandirius su žydu. Žydas nutaikęs peršovė rusą, kuris sužeistas ėmė trauktis Biržų link. Kiti banditai matydami, kad jų komandirius nori iš jų gaujos išsiskirti, taip pat ėmė jį vytis ir šaudyti. Deja, šūviai buvo veltui. Komandirius pavyko iš banditų akių pasprukti.

Sis rusas, degdamas beribiu keršu, nusprendė pasidoti mūsų valdžios organams. Kaip sugalvojo, taip ir padarė. Atėjo į Biržų policijos punktą, kur ir pasidavė. Jis nupasakojo savo banditavimo kelią, pamerkdamas banditizmą. Po to policijai nusakė, kur yra jo buvusieji draugai — kiti Biržų apylinkėje siautėję banditai. Pagaliau jis pažadėjo nuvesti net į tą vietą.

Lietuvių policininkai ir volicėrių kariai dalinys nuvyko tos vietos. Kurį laiką jiems sekus banditų gaujos pėdsakus, pagaliau pasiekė ją užkluptį K. sodžiuje (netoli Biržų). Staigiai ir planingai kamas buvo apsuptas. Banditai, palydę pavoju, šimšo. Spruko kur tik kas įmanydamas, bandydami pabėgti. Deja, visos pastrėgos veltui. Visi keliai jiems užkirsti. Iešitės nebėra. Keletas banditų buvo palmtą ir nelaisvę, o kiti trys tos pačios gaujos banditai (jų tarpe vienas žydas) bandė iš sodžiaus pasprukti gudrumu. Jie K. sodžiuje surado moterį, kuri juos, šiaudų vežime pasislėpusius, turėjo išvėžti iš kalmo. Deja, ir tai veltui!

Vežimas buvo sustabdytas. Moterį paklausus: „Ar ji tik ne bandėjus vežantį?" — tuo pačiu iš vežimo paslėpė šūvinė. Banditai nešėkentę šovė į karius. Tęsė ir nieko neišaudėję, mūsų kariai paleido šūvius į šiaudų vežimą, vietoje nukaudami visus tris banditus. Taigi, buvo sunaikinta vienė apie Biržus siautėjusi banditų gauja.

Be to, tasai pasidavęs į nelaisvę komandirius rusas išdavė keletą ir vietinių komunistuojančių gyventojų, kurie rėmė siautėjusius banditus.

Sitoks likimas ištiko banditus, kurie bandė terioti mūsų kraštą.

Lietuvos Jonas

UTENIŠKIAI REMIA KARIUS

Kai tik buvo gauti lietuvių karių ir jų šeimų globos komitetų organizavimo ir veikimo nuostatai, buvo suorganizuotas ir Utenos apskrities komitetas.

Po to buvo sudaryti valsčių komitetai.

Nors ir per trumpą laiką komitetas yra daug nuveikęs. Komitetui yra pavesta globoti vienas Rytų fronte esas dalinys. Komitetas, gavęs globoti dalinį, tuojau užmezgė ryšius ir kreipėsi į dalinio vadą, prašydamas nurodyti — painformouti, kuo komitetas kariams pirmiausia galėtų padėti ir ko jiems trūksta. Kadangi artėjo Kalėdų šventės, tai buvo imtasi darbo, kad būtų galima kuo nors šventėjo proga savo mielusiems kariuo prisidėjusiems šiokiu keliu buvo surinkta nemaža maisto produktų ir individualių siuntinėlių. Be to, komitetas paruošė daliniui originalių lauktuvių — auksčiatiškų baronių. Iš spaustenginės buvo surinkta apie 150 porų žieminių pirštinių, apie 70 kg vilnų, per 30 avių kailių, išaistytas radijo aparatas ir kt. Siuntinius dovanos buvo išsiųsta Kaune, atvykusiems globojamojo dalinio atstovams.

Šiais metais yra dar daugiau padaryta. Ypač Utenos apskrities visuomenė jautrai ir duosniai atsiliepė į komiteto kvietimą paruošti kariams individualius velykinius siuntinėlius. Velykų šventėjų proga buvo surinkta per 2.000 (vaikios (nuo 1—5 kg) didumo siuntinėlių ir palaidų produktų (dešrų, lašinių, kumpių, kiaušinių, vyno, mulio ir kt) bendro svorio apie 1.500 kg. Taip pat buvo pasukota akordeonas, armonika, dvi mandalinos ir įvairių piršlinių, daiktų, rankšluočių, siūlų, rašom. priemonių ir kt. Tikimės dovanų įteikimas globojamo dalinio kariams įvyko buv Saulių Namų salėje. Dovanas priimti buvo atvykę iš dalinio atstovai.

Į likiminąjį dovanų įteikimo aktą prisirinko pilnutėlė salė žmonių, valsčių komitetų atstovai, Vietinės Rinktinės atstovai, įstaigų virininkai ir kt. Aktą atidarė komiteto pirmininkas ats. pik. Murnikas, pažymėdamas visuomenės ir fronto karių gražų ryšį. Pareiškė dėiaugimą ir padėką už Utenos apskrities visuomenės, įstaigų bei įmonių aktyvų viaokerioopą prisidėjimą prie frontoiams dovanų paruošimo ir perdavė dalinio atstovams gausias siuntinėlių ir maisto produktų dėžes.

Po to kaibėjo valsčių komitetų vardu Anykščių valsč. komiteto pirmininkas mok Jurgutis ir Tauragnų valsč. komiteto pirmininkas — valsč. viršaitis Kariniauskas. Sis, be gausių siuntinėlių, dar įteikė savo vrlačiaus veninga dovanas; akordeoną, armoniką ir mandaliną. Čia pat buvo įteikta ir asmeniai Utenos valstyb. bibliotekos vedėjo H. Raštikio dovana — mandolina.

Be to, buvo paskirstyta Velykų proga dovanų Vietinės Rinktinės daliniams Utenoje, sužeistiesiems bei sergantiems lietuvių kariams Utenos, Kauno ir Vilniaus ligoninėse bei vietiniam vokiečių kariuomenės daliniui. Už dovanas globojamam batalionui padėkojo viršiia Aišmena, pasidžiaugdamas branginoms ir gausiomis dovanomis, nurodė, kaip yra patenkinti fronto kariai, kada jie žino, kad jų sunkius uždavinius ir vargus kovoje priešo bolševizmą Tėvynei Lietuvai ir vaisiniams.

Atvykusiems fronto kariams — dalinio atstovams pagerbti buvo surengta ir meninė dalis. Meninę dalį atliko Utenos gimnazijos choras, moksl. Chomsko vedamas. Buvo padeklamuota momentui pritaikytų patriotinių eilėraičių, suvaidinta „Bolševizmą atėjimas ir jo išvijimas iš Lietuvos" — mokyt. Smalio bei grupės paskaita elio Tėvynei Joksai.

Reikia pažymėti, kad Utenos gimnazija su savo aukštesniais labai gausiai dalyvavo dovanų rinkimo darbe, prisidėjo dovanomis ir gražiai pasirodė programoje.

Utenos gimnazija, Utenos Amatų Mokyklo, Molėtų vid. mokyklo dovanas įteikė su gražiai parašytais adresais. Mokyklų siuntinėliai yra gausiai pasiekta elio Tėvynei Joksai ir užrašais. Eilę siuntinėlių pusės kruopštaus darbo moksleiviių vaiedeliai, kurie vaizdavo Tėvynės meilę fronto kariui arba karių gyvenimą fronte. Taip pat buvo įvairių užrašų. Gražiausiais įpokavimais siuntinėliai buvo daugumoje išdalyti kariams ligoninėse.

Ligoninėms skirtas dovanas — siuntinėlius nugabeno į Kauną ir Vilnių ir ten išdalijo komiteto atstovai dipl. inž. Jėsinevičius ir p. Knezniūlienė. Dovanos buvo teikiamos ne vien lietuviams kariams, bet jų gavo ir latviai, ir estai, ir vokiečiai. Dovanų įteikėjai atsivežė iš suleistųjų gyvenimo ligoninėse ir dovanų įteikimo momentų gražiausių prisiminimų ir perdavė per komitetą tų dovanų aukotojams karų nuoširdžiausią padėką. Komiteto atstovų nuomone, turėtų būti vpatingai globojami kariai ligoninėse.

Nuo komiteto įsisteigimo pradžios (ist. 1943 m. spalio 16 d.) yra daug nuveikta. Be minėtų Kalėdų ir Velykų šventėių proga asmeniniu dovanėlių, yra įteikta nemaža vertingų dovanų ir iš visuomenės gauta per 25.000 RM aukų kariams ir jų šeimoms šelpti. Eilei karių šeimų yra paskirta 50 — 200 RM mėnesinių pašalpų. Suorganizuota nemokamas šeimų aprūpinimo bei nemokamas teisinių patarimų teikimas. Atkreiptas dėmesys ir į policijos bei jų šeimų būklę. Vietinės Rinktinės daliniui buvo siųsta Garyta bibliotėka, paskirta pašalpa smulkiam inventoriui įsigyti ir kt. Taip pat palymėtina kompleto gražiai pastikimas grįžtančio iš Rytų fronto vieno mokyt. dalinio.

Prieš kurį laiką, grįžtant vienam lietuvių daliniui iš Rytų fronto, komitetas patyrė, kad jis pasiekė Rytų Lietuvos sritis, tuojau suorganizavo Utenos miesto ir per gimnazijoms ir Amatų Mokyklos moksleiviius, sumuštinių (buterbrodų) rinkliavą. Buvo surinkta apie 6 centn. sumuštinių, kurie komitato atstovai kun. Sateikos, p. Kukučiomienės ir p. Marčiulynienės buvo tuojau nugabenti į dalinio sustojimo vietą ir pavaišinti ta tik grįžę mūsų kariai.

Komitetas, bažnyčia velykinių dovanų organizacini darbą, ruošiasi naujai daiktinių ir piniginių dovanų rinkliavai.

K.

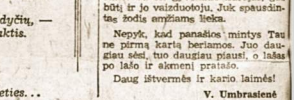

Visi miegos, tiktai tu vienas ne.
Tau pavesta nemigt per visą naktį.
Ir mylimoji gal matys tave sapne,
Matys tave, gal būt, šią naktį mėlynake.

Tu nekantrausi. Ir širdis kažko keistai blaškysis,
Gal būt, ir tu matysi mėlynas akis...
Aukštam danguj švies daug mažų žvaigždyčių, —
Ir tau kaip pasakoj svajonėse prabėgs naktis.

O jei... O jeigu kartais priešas tykos
Išplėšt gyvybę ir savajas tau iš širdies...
Tikiu, tikiu tvirtai, tu ji tikrai matysi, —
O šautuvėlis tau toksai taiklus juk prie peties...

LIETUVI KARY!

Tu toli nuo gimtosios žemės laukų kovoji. Gyvu žodžiu Tau neįmanoma padėkoti už nesamą Tėvynei gražios laisvės viltį. Atleisk, jei rašto žodžiai laitai šia bus suglausti.

Tu karinę tarnybą pradėjai dar Lietuvos kariuomenėje, bolševikinėčiu jątęsei teritoriniame šaulių kope, karo pradžioje iš ten atsipalaidavai ir nuo ano birželio be jokios petrauskos kovoji laisvės vokiečių kario. Jau penktuosius metus nepadedi ginklo. Kovoji užnugaryje su banditais, narsiai kaunėsi pirmose fronto linijose, dirbi statybos batalionuose, ar Wehrmacho eilėse renki didžiąsiąi pergalei šiedus. Tautiečiai Tave visuomet prisimena. Esi Tėvynės sūnų ir dukrų širdyse, kaip „Nemuno tėvelio ir Vilijos motulės" laisvės sūnus. Tavo prailetas kraujas, išbarstytą prakaito lašai ir pakelti sunkumai mums teikia ramų gyvenimą žmonę, vaikučiai, tėvai ir mylimosios gali ramiai gyventi ir laukti Taves iš plačiųjų Rusijos plotų pargrįžtančio i Smūtkelių žemę.

Kai sugrįši, su džiaugsmu Tave pasitiks Tėvynė: mylimosios, rožių žiedais kelius išbarstys, sesės raštais takus nuklos, mišiuose paukščiai linksmiau čiulbės, bažnyčių varpai dėiaugsmo žinia sugiuos. Tūkstėmes, kad Tu kovoje sulaukei tos dienos. Viltis neapvils. Juk Tu šėšėj ne sukso kalnu ieškoti, bet — lyg Joninių naktį paparčio žiedo — Tėvynė laisvės paieškti.

Tėvynė džiaugiasi Jūsų laimėjimais ir lūsta nors ir mažiausiu nepasiekimu. Jeigu kurį nors kautynių lauke ir sutiks didvyrio mirtis — amžiama žmonikiai ir ateinančiai tačiau jūsų gražūs norai ir troškimai ilgai žydės tėvynačių širdyse. Ir sunkioje valandoje prisiminik Tėvynę. Tas vienas žodis Tau daug jėgos suteiks. Nepaduok gražių sventimų akių vilionėma, nors Tavo kraujas ne vanduo, krūtinė ne geležis.

Sesutės laukia ir tūkl, kad ją nepavilsi.

Tik taurus. Tegu Tavo Tėvynės vardas gražiai skamba kitataučių ausyse; Tavo darbai tebūnie plinai, tvarkingai ir punktualiai atlikti. Nesapauk samanomis. Būk vikrus, kaip vilkuzas. Priaimink kad ąrveni tarp įvairių tautų karių. Jie apie mūsų tautą sprendžia iš Jūsų. Tenepasėbie maišiuosie kriselio Tavyle. Priežodis įspėja, kad kaimynas iš Tavo vieno šiaudo vėjima prikrauna. Esame mažl, bet būkime dideli savo kultūra ir darbais. Gerą grūdą ir spalvotose ąktelose greit rasi!

Stebėk aplinką, žmones, jų paprotėius. Gyvenimas didi mokyklą. Jokioj knygoj nerasi parašyta, ką gyveninie patirsi. Kariauji skirtingos kultūros, paprotėių, gamtos ir mokslo pratęsti gamatinių sąlygų šalyse. Kur tik atitrūkdamas pasižymėk ką įdomesnio, naujesnio pastebėjai ar pergyvenat. Nežiūrėk, geraj ar prastai moki rašyti. Atmintinai neverta pasitikėti. Ji daug bragtia dalyjo užuomarštęp paskandina. Po dauginetų bus tau pačiam įdomu pavartyti nuo ligo nešiojimo aplandyti pastėbėjų sašsivinėlisi. Tuo atliksi didį kultūros darbą mūsų karių istorijai. Riešiučios noro, o naudos kalnai.

Originalesnius kautynių pergyvenimus siugrupuok, surašyk ir pasiųsk „Karyi". Nešiojamą savyje sukstinį minčių, bei jomis dalykis su kovot draugais ir tautiečiais Tėvynėje. Karo korespondentai niekuomet nepabėdes nepergyvęnų, nepatirtų. Ko Tu pastebėj, pergyveni, patiri. Šilto ir šalto matęs karys greit atskirs tėsinyje tikrą tiesą nuo fantazijos kėdės. Ir gyvenimo kūrėjas, gali būtį ir jo vaizduotoju. Juk spausdinta žodis smėjiamę lieka.

Nepyk, kad panašios mintys Tau ne pirmą kartą beriamos. Juo daugiau siųsi, tuo daugiau piausi, o lašas po lašo ir akmeni pramušo.

Daug ištvermės ir kario laimės!

V. Umbrasienė

ŠUSITIKO

Ir vėl traukinys nešė ją Lietuvos laukais, tik šiuo kartu jau iš jos. Pro langus slinko pavasario žalių kilimų nukloti laukai, pageležinkelėj ruošėsi sprogti alyvos; kupe kėdės daugiau ir tūlė, kaip avilyje, bet jis nieko nematė, nieko negirdėjo. Priešais jo akis vizijose tebestovėjo tas pats veidas — mėlynos, kaip pavasario žibuta, akys ir raudonos purpurinės lūpos. Juozo veidas dvelkė liūdesiu, o jo minčyse tebebuvo vienas klausimas: „Kam aš ją pažinau? Nieko — netaikydamas, dundėjo geležinis milžinas tolyn nuo Lietuvos, nuo jos...

Bunkerio draugai tuoj pastebėjo, kad Juozas grįžo pasikeitęs. Pirmiau linksmas, gyvas, dabar buvo savyje uždėjęs. Tiesa, pasakodavo jis draugams, kaip ir ankščiau, bet juo tolyn, tuo liūdnesnius atstikimus. Susės vieą mėnesienos naktį prie bunkerio stenos, užsidėgę cigaretes ir klauso, o Juozas, sėdėdamas savo mėgiamiausioje vietoje, prie kūmo, pina vis naujus pasakojimus. Pasakoja jis, ir vis labiau niaukiasi jo veidas. Visi supranta, kad su Juozu kažkas atsitiko. Bandė klausinėti, viesas juokdarys net pagiūlė Juozą mėnesienoj pagulėti — gal pasiųs per mėnesienos kos. Bet veltui — pradės jį klausinėti, o jis sučiaups kietai lūpas ir joks žodis neišsiveržia.

Pastebėjo Juozo pasikeitimą kuopos vadas, ir kartą liepė jį vienąą pakviesti. Nustebo truputį Juozas, nes buvo neįprasta, kad toksi laiką vadas kviestųsi pas save. Suvėrė vrtjrius ir dirzą, brukstėjęs ranka per plaukus ir tvirtu žingsniu žėngė į kuopos vado kambarį.

— A, Juozas! Eikš, prisėsk; užsirūkysim!

Juozas negalėjo suprasti, kas čia atsitiko, bet po poros nereikšmingų frazių viskas prėdėjo aiškėti.

— Na, sakyk, kas yra su tavimi, kad tu toks pasikeitęs? Ar namuose kas atsitiko? — paklausė vadas. Žiūrėdamas Juozui tiesiai į akis. — Aš negaliu žiūrėti, kaip tu nykti. Vieną kartą reikia tą reikalą suvėrė!

Juozas nieko neatsakė, tik stipriai suspaudė tarp pirštų cigaretę.

— Juozai, — švelniai balsu tęsė kuopos vadas toliau. — Na, papasakok, kas yra. Mažiau ir vėl viskas kaip ąrš ąkiusimą išspręsim.

Pasėdėjo Juozas kelias minutes tylėdamas, nuleidęs galvą, paskum perbraukė ranka žnuvisiusias ant akių gamas ir pradėjo pasakoti:

„Mudu su motiną, tėvui mirus, apsigyvenome Kaune. Aš greit išvažiavau i Rytus, tai jokio nuoširdžnio draugo ar bent pažįstamo neturęjau. Todėl ir grįžęs neturėjau kur eąti ąnąs ir ąnąs, tai jokio nuoširdžnio draugo ąr bent pažįstamo neturęjau. Todėl ir grįžęs neturėjau kur eąti ąnąs ir ąnąs, tai jokio linksmiau praleisti laiką. Dieną Namninėdavau po miestą, o vakarais sėdėdavau su senąte motina ir pasakodavau jai apie mūsų gyvenimą Rytuose. Ir taip bevelk visas atostogas.

Prieąpsaktinę dieną motina man pataręė nueiti į teatrą. Zvilgterėjau į laikraštyje esanti repertuarą „Tosca". Kažkaip nesąmoningai užsidėjau mėlnę, kepurę, prisijuosėjau durtuvą ir išėjau.

— Bilietai išparduoti! — pasakė kasininkė, kai paprašėjau bilieta jo vakaro spektakli. Aš dar bandžiau pragšyti, aiškindamas, kad esu atvykęs trumpą atostogų ir dabar norįu nors kartą nueiti į teatrą. Bet — bilietai buvo visi iki vieno išparduoti.

Stovinėjau teatro foje, landžiau tarp žmonių, norėdamas gauti bilieta, bet be pasiekimo, nes atliekamo bilieto niekas neturėjo.

Pradėjo rinktis daugiau žmonių, prie durų buvo nemaža spūstis. Aš stovėjau ir žiūrėjau, norėdamas pamatyti bent vieną pažįstamą, bet už durų nyko vis svetimi veidai.

—Na, — pagalvojau, — tur būt, reikės grįžti tiek, nepešęs namo.

Bet nutarėjau palaukti tos spektakl. ilo pradžios.

Staiga kažin kas paliečė man petį ir melodingas balsas paklausė:

— Gal tamsta turite atliekamą bilietą?

Aš greit atsisukau ir nustebęs nieko neatsakiau — prieš mane stovėjo veto groto merginą.

Ji dar kartą pakartojo klausimą.

— Gaila ne! Aš ir pats sau ieškau bilieto.

— Ach... — ir ji įsimaišė tarp žmonių.

Po kelių minučių ji vėl priartėjo.

— Ar jau turite bilietą? — paklausiau.

— Ne; bet man būtinai reikia. Aš prižadėjau savo pažįstamam, o dar negaliu rasti ne vieno bilieto.

— Tai... jei jūs draugui... tai neduočiau...

— O gal man prašai turite? — paklausė ji, drąsiai žiūrėdama man į akis.

— Tikrai neturiu ne pusės bilieto, tačiau jei ir turėčiau, tai į rankas jums neduočiau: čitumėm kartu, — tesiau aš.

— Tada aš visai neičiau!... — ir ji vėl dingo žmonių šukuryje.

Aš vis stovėjau vietoje, nujausdamas, kad ji vėl prisiartins. Ir neįsiklydau. Greit vėl ji buvo netoli manęs ir su triumfuojančiu tonu balse paklausė:

— O jūs sau ar turite?

— Ne!

— Matote! O aš jau turiu. — Ir trumpai patylėjusi, tylėai pratarė:

— Matyti, man teks grįžti vienai...

— Ir ji lėjėo ė vidu.

Aš tuojo pradėjau vėl nardyti tarp žmonių. Buvau prie durų, kai pasigirdo pirmas skambutis. Mano laiptai, viesas vyriškis, matydamas, kad aš ieškau bilieto, paklausė:

— Ar jums reikia bilieto?

— O taip...

Ir aš žaibu lėkiau į teatrą. Liipani laiptais, sukambo antras skambutis. Mėčiau ant drabužinės stalo mėlnę, ir tik lėjau į salę — pasigirdo trečias skambutis ir pasigirdo uvertūra.

Po pirmojo veiksmo lėėjau pasivaikščioti. Ėsant vėsiai, kitoje pusėje. Je pamačiau ją — ta nepažistamąją. Ji pažiūrėjo į mane ir nusišypsojo.

Spektaklis baigėsi. Žmonės pergyvenę „Toscos" mirtį, pamažu ėjo iš teatro. Bet aš lėkte lėkiėiau ir prie durų laukiau jos. Neapsivylau.

Ji ėjo pamažu, dėsirydamasi. Pastebėjusi mane, ji vėl nusišypsojo ir, jau neįžiūrėdama į šalis, ėjo tolyn.

Aš priėjau. Ėjom žingsnis prie žingsnio, kalbėdamiesi, lyg būtumėme seni pažįstami. Prie jos namų aš norėjau jau atsisveikinti, bet ji pakvietė ėgerti stiklą kavos. Sutikau. Liekna, kaip mėrma, ji greit padėgė stalą ir aš nepasijutau, kaip atėjo laikas eti. Ėleido ji mane, atrakino duria ir pasiavė ranką.

— Kada aš vėl galėsiu tamsta pamatyti? — paklausiau.

— Ryt; būsiu „Lengvojoje kavalerijoje".

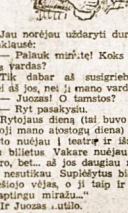

Jau norėjau uždaryti duris, kai ji paklausė:

— Palauk mėnėte! Koks gi tamsta vardas?

Tik dabar aš susigriebiau, kad nei aš jos, nei ji mano vardo nežino.

— Juozas! O tamsto?

— Ryt pasakysiu.

Rytojaus dieną (tai buvo paskutinioji mano atostogų diena) aš iš patryto nuėjau į teatrą ir išsirūpinau du bilietus Vakare nuėjau prie teatro, bet... aš jos daugiau nemačiau ir nesužinoj Supėėytus bilietus išnešiojo vėjas, o ji taip ir liko paslaptingu mirazu...

Ir Juozas „utilo.

— Tai tu nešinai, kas ji tokia ir kaip ji vadinasi? — paklausė kuopos vadas.

— Ne!

— Na, nenusimink, kaip nors tau viska aišstasym perojęn pusėn!

Dienos slinko... Praėjo jau vasara, balgės ir ruduo... Lietus niūriai barbeno ė sargybinio būdėlę, aplinkui ė žvilpė vėjas, o Juozas vis pasėdėjęs draugams vis liūdnesnes istorijas.

Savo apklotu užėsęs žiema apdengė laukus, miškus; geleižinkelio bėgiai ant ryčinės atrodė lyg milžiniškėi juodi pirštai, norį apgniaužti visa tai, kas balta.

Kuopos vadas vėl paėšaukė Juozą pas save.

— Kaune yra paruošta kalėdinių siuntinėlių ir mums. Įsakymo kėlių jų palėmti vaišuos: eilinis Juozas B. ir aš.

— Klausau! — ir Juozas norėjo šėeiti, bet vadas pasišaukė jį arčiau ir jau ne kaip viršininkas, bet bičiulis, kumštėelęs pašonėn ir pratarė:

— Tik dabar aš susitvarkyk.

Tik ėtvykęs į Kauną, Juozas jau tarė prinlausę pradėjo mikčioti, nes juk jis nežinojo jos vardo!

— Ko nėra? — piktokai paklausė moteris.

— Jos! — automatiškai atsakė Juozas, ir vos spėjo suprasti savo pasakytą žodį, ponia pratarė:

— Jokia „jė" čia negyvena! — ir piktai užtrenkė duris...

Liūdnas grįžo Juozas į namus. Senutė motina, matydama vėl susikrimtusį sūnų, nežinojo ką daryti.

Jis pasėdėjęs ė ėlėsė ėlėsė tas ją paštiręs?. Pažiūrėjo i laikraštį „Lengvoji kavalerija".

Daugiau instinkto vedamas, Juozas vėl suėstojo toje pačioje vietoje, kur tuokart pamatė ją, ir jam prieš akis pradėjo slinkti ano vakaro vaizdai...

Jis stovėjo. Lyg kažkas paliečia jo petį ir suaysę vėl girdėti tas pats melodingas balsas:

— Gal tamsta turite atliekamą bilietą?

Jurgis nesąmoningai atsisuko ir tik balsiai nesušuko — prieš jį stovėjo ta pati nepažįstamoji!!!

Rimas Borūnis

Kultūrinės naujienos

— Liet. Blaivybės S-gos pakviestas Vilniaus „Varpo" choras gegužės 7 d. koncertavo Kaune, buv. Karininkų Ramovės salėje. Be to, Kauno radiofone | reportažines juostas įdainavo M.

— Gegužės 4 d. Vilniaus Skrajojantis Teatras „Vaidila" išleido Alfredo de Musset 2 veiksmą, 8 paj. komediją, „Mariannes Erfindung" premjerą. Režisierius — debiutantas J. Biekaitis, dailininkas — A. Gudaitis.

— Motinos Dienos proga gegužės 6 ir 7 d. d. Vilniuje įvyko eilė minėjimų įvairiose mokyklose, vaikų darželiuose, kurių metu buvo įdainintos Savitarpinės Pagalbos skirtos daugiavaikės motinomos piniginės dovanos. Iškilimingas minėjimas — koncertas ruošiamas Savit. Pagalbos Komiteto įvyko Didžiojoje Koncertų salėje. Jo programą išpildė op. sol. J. Jasaitytė — Gutauskienė, poetas K. Inčiūra, ir M. K. Ciurlionio vardo meno ansamblis. Žangos ir padėkos žodį tarė sav. Pag. Kom. pirm. Trūkimas ir sveikino pritaikintą Motinos Dienai, — Pedagoginę Dėdę dir. V. Čižiūnas.

Be to. Sv. Jono ir Sv. Kazimiero bažnyčiose įvyko religinės susikauplimo valandos, kurių programą atliko op. solistai: A. Kutkus, V. Balčiūnaitė, J. Krištolaitytė, E. Kudabaitė, J. Indra, sol. Pilypavičiūtė. Sabaliauskienė, muz. K. Kavečka, Ciurlionio vardo vyrų choras, ved. A. Mikulskio, ir Sv. Jono bažn. choras. Religinė susikauplimo valanda Sv. Kazimiero bažnyčioje ir Mėlinės Mingos pamaldos Katedroje buvo transliuojama per radiją.

— Gegužės 7 d. Vilniaus Suaugusių Gimnazijos literatai surengė literatūrinę vakarą. Programoje dalyvavo: sol. Pr. Kaupelytė, Klarn. Ambrozaitis, literatai: Dreviės, K. Kubilius, Alg Skinkys ir kt. Solistės akompanavo muz K. Kavečkas.

— Gegužės 7 d. Vilniaus Dailės Muziejuje atidaryta žymaus estų dailininko Edvardo Wiiralto grafikos darbų paroda. Pravoda tęsis ilgesnį laiką.

— Gudų kultūros susivienijimas atidavė spausdintį pirmąjį numerį literatūrinį ir meno žurnalėlį, kuris pavadintas senu vardu „Uzvyšša" (Virškulnės). Taip buvo vadinamas prieš 15 metų Minske leistas menraštis.

— Balandžio mėn. pabaigoje Vilniaus gudų gimnazija minėjo savo 25-rių metų sukaktį. Iškilimingam minėjime be centrinės gudų rados prezidento prof. F. Ankudovičiaus ir gudų atstovų iš įvairių Gudijos vietų, dalyvavo ir lietuvių atstovai: J. E. Arkiv. Dr. M. Reinys, prof. M. Biržiška, Aukš. Tr. Teisės Mokslo D-to dir. M. Malinauskas ir kt.

— Nesenai žinomas didelis jaunimo bičiulis ir karių jaunimo rašytojas kun. Alfa Sušinskas minėjo savo spaudos darbo 15 metų sukaktį. Vienas didesnių jo darbų yra 1937 m. išleistas „Maršas jaunystei". Komunistai šia knyga buvo tinkamo sąrašan, kaip draudžiamą skaityti. Netrukus Valstybinė Leidykla išleisi jo naują knygą „Gyvenimas Mirtyje". Be to, ruošia straipsnių rinkinį spaudai.

— Popiežiūs literatūros almanacho „Vagos" redakcinė kolegija, kurią sudaro A Vienuolis-Žukauskas, Ant. Miškinis ir Ant. Biliūnas, kviečia visus rašytojus ir kultūrininkus bendradarbiaut minimam literatūros almanache. Medžiaga prašoma prisiųsti iki birželio 1 d. Almanacho redaktoriaus Jonas Vytautas Narbutas.

— Valstybinė Leidykla šiomis dienomis išleido Stasio Santvaro, pjesę „Kaimynus". Autorius velkasi dešimtoji trafiai! Juvenalem K. D. 7. režisieriui Juozui Monkui, kuris „Kaimynus" pirma karta pastatė K. D. Teatre. Illustravo dail. Norkus.

— Balandžio mėn. pabaigoj Telšiuose veikė Mažosios Kursai surusėš savo parodomąjį koncertą. Be vokalistų ir instrumentalistų, grajinti pasirodė styginis kursų ansamblis. Pažymėtina, kad šios dienos pirmi kursų yra treši kaniečių studijų, rodanti taip pat pažangos davinių.

— Nesenai Br. Daunoro knygų leidykla išleido antrąją rašytojo Liudo Dovydėno „Užrašų" laidą.

— Sv. Rašto vertėjui ir lietuvių kalbą Ark. Metropolitui J. Skvireckui Kaunu Arkikatedroje Bazilikoje statomas paminklas.

— Žemaičių „Alkos" muziejus gegužės 7 d. atidarė iš savo turimų rinkinių senosios grafikos kūrinių parodą.

— Gegužės 7 d. Kauno Didžiojo Teatro opera išleido Mozarto „Figaro Vestuvių" premjerą. Veikalą rėžisavo Simonas Erlanger, dirigentas rėžisierius Leonhard Geer. Dekoracijų eskizai vokiečių dail. Walter Schröter. Išpildymas ir priežiūra dail. Andriušio.

— Gegužės 8 d. visoje Lietuvoje pradėdama švaros savaitė, kuri truks iki gegužės 14 d.

— Gegužės 6 d. Motinos Dienos proga Kaunuose Savit. Pag. Mokyklos kursų II laidos bičiulės suruošė literatūros ir muzikos vakarą lietuvei motinai pagerbti. Programą išpildė vien lietuvos teatrinės mėnės: K. D. 7. sol. Iz. Blauzdžiūnaitė-Motekaitienė, Z. Adomaitienė, dain. B. Grincevičiūtė, skaitovas K. Nelė Mazalaitė-Krūminienė. K. Kėrdžiūnas-Grandžiūnas, Milašiūtė-Narbutienė, Alė Sidabraitė, G. Tauliauskaitė; pianistės: A. Smilgaitė-Dvarionienė, J. Rajauskaitė ir kt. Buvo išpildyta tik lietuviški kūriniai. Pelnas paskirtas Sav. Pag. Motinos ir Vaiko Globos Sekcijai.

— Kauno „Maisto" meninė trupė gegužės 7, 8 d. d. lankėsi Šakiuose. Drauge su maistiečiais nuvyko ir keli K. D. 7. atstovai. Išvykai vadovavo meninės trupės didelis mėnėjas Vl. Ilčionis.

— Gegužės 7 d. Kaune, buv. Karininkų Ramovės salėje įvyko pianisto St. Vainiūno ir smulkininko Iz. Vosyliūno sonatų vakaras, skirtas Baltosios knygos kūrybai.

— LBS. Vilkijos skyrius, laikydamas savo pasitrūtimi kovoti su giriavimu ir pliesi blaivybės idėją, IV. 30. surengė „trinokto" vakarą, žiūrimas, dalyvaujant apie 300 klausytojų, remdamasis tautos savisaugos ir prigimtine telse bei esamais dorovės principais, nusprendė: nepatalsomus girtuoklius ir visus jų bendradarbius visam karo laikui išsiusti į talsomąją tautinę darbo stovyklą, o sakingesniems girtuokliams duoti vienerius metus laiko laipsniškai atprasti nuo girtavimo. Be to reikalauti sustiprinti etitinkamų organų kovą, su degindinčiais ir girtavimo landynėmis, paskirti girtuoklių dėliame ir turėti teisėme globą, degtindarius pavaryti iš jų ūkių ir juos valdyti perduoti blaiviems tautiečiams. Pasmerktas jaiakinęs suomėnėnas, kad svečiai, kitus pavaišinę.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

1926 metais gimę lietuviai vėl šauklami stoti į Raicho Darbo Tarnybą

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Šinti, jei juos seimininkas nugirdo iki šamonės nustojimo. Iparelgosto Vilkijos skyr. nariams: 1. bolkotuotis vietos girtuoklius, nepaklausto-liau su jais bendravimo, ir 2. paiems neslinkyti i slaptus ir viešus girtavimo lizdus. (Br. Šk.)

— Gegužės 4 d. buvo Priešgaisrinės Apsaugos globėjo Sv. Florijono diena. Ta diena Vilniaus ugniagesiai organizuotai dalyvavo pamaldose, kurios buvo Sv. Ignoto bažnyčioje. Pamaldų metu grojo Priešgaisrinės Apsaugos orkestras.

— Po pamaldų buvo pravestos tarp atskirų komandų dailiojo — paradomojo ir žaibo puolimo varžybos. Žaibo puolimo varžybose I-ma vieta laimėjo V-ta ugn. k-da, atvažiuvusi į taciamą galsiovietę, ugnies lizdui vandenį padavė per 1.54 min., II-rą vietą laimėjo III-čia k-da. Parodomojo puolimo varžybose I-mą vietą laimėjo I-ma k-da, o II-rą — II-a komanda. Parodomajame puolime svarbu, kad galėtų gesinimui pasiruošimas būtų teisingai, darniai atliktas

Geriausiai pasirodžiusios k-dos gavo po kuklių dovanų. Vakare kosmandos buvo suruoštos pobiliai, kuriuos atslankė ir Vilniaus Priešgaisrinės Apsaugos viršininkas brand. V. Šimkus. (A. Rukša)

KĮLADŲ ATITAISYMAS

„Karis" Nr. 18 (1232) 4 psl. įdėtam rašinėlyj „Žigmas Gėlė - Gaidamavičius" įsibrovė korektūros klaida. Eilutėje po antraštę, vietoj (1804—1912) turi būti (1894 — 1912).

Išvalykite savo namų pastoges.
Ten gulinčių daiktų dauguma yra visiškai nenaudinga.

Rytuose, kovodami prieš bolševizmą, garbingai žuvo šie kariai: balandžio 10 d. eilinis

Jonas Mockus

ir balandžio 18 d. eilinis

Kostas Mikutis

Liūdinčiuos tėvų ir artimųjų širdyse užjaučiame

Kuopos vadas ir ginklo draugai

Kautynėse su bolševikais garbingai karo mirtimi žuvo: balandžio 15 d.

san. jun. puskarininkis

Pranas Poška

ir balandžio 21 dienų virūšia

Bronius Grigaliūnas

puskarininkis

Bronius Meškauskas

Jų tėvus, šeimas, gimines ir artimųsius nuoširdžiai užjaučia ir pasižada už jų gyybes priešui šimteriopai atkeršyti.

Bataliono vadas ir kariai

Sportas

— Žinomam šachmatininkui Skėmai už gražų pasirodymą per partautinį šachmatų turnyrą Vilniuje suteikta meisterio vardas.

— V. 6 ir 7 d. d. Vilniuje viešėjo Tauragės Tauro krepšininkai ir krepšininkės. Čia buvo pravestos keturios rungtynės. Vilniaus Šaulių rūmo moterys rungtynes laimėjo 19:5 (8:1). Sarūno vyrai prieš taurasiškius pralaimėjo 12:21 (4:12), Vilniaus LGSF vyrai pralaimėjo 8:20 (3:8), LGSF moterys pralaimėjo 4:10 (2:8). Bendrai, tauragiškiai krepšininkai ir krepšininkės iš keturių rungtynių tris laimėjo ir vienas pralaimėjo.

— Praėjusią savaitę buvo pravestos kelerios futbolo pirmenybių rungtynės. Kauno LGSF — Vilniaus Šarūnas rungtynės baigėsi K. LGSF pergale 6:1. Vilniaus LGSF, žaidžiusi Panevėžy su P. MSK, laimėjo 2:1. Kaunišką komandą Perkūnas — Kovas susitikimas davė pergalę Kovui 3:1.

Po pakartotinių rudens rato ir pirmųjų pavasario rato susitikimų komandos stovi tokioj padėty.

Komandos. Rng. sk., Tšk. sk., Iv.

1. Tauras	8	16	20:9
2. Gubernija	8	12	29:31
3. Perkūnas	9	11	25:13
4. LGSF(K)	8	10	22:12
5. LGSF(V)	9	8	22:24
6. Kovas	9	7	20:34
7. Šarūnas	8	6	16:28
8. LFLS	8	3	13:21
9. P. MSK	9	3	9:34

— Nesenai įsisteigęs Kybartuose sporto klubas Perkūnas turėjo krepšinio rungtynes su Kauno Jachtiečiais. Rungtynes laimėjo 19: 14 (8:8).

— Šiaulių Gubernija Kuršėnuose turėjo draugiškas rungtynes su vietinio Žaibo komanda. Laimėjo Gubernija 5:1.

— Panevėžy gegužės 1 d. buvo šeneysta lapidina sporto šventė. Sporto šventės programoj buvo krepšinio turnyras, lengvoji atletika, futbolas. Krepšinio turnyro nugalėtoju tėko MSK 11:7. Iš lengvosios atletikos buvo prevesta 1500 m bėgimas. Pirmuoju atbėgo Petraškevičius (Pinlavos Giniaro naurys). Futbolo nugalėtoju išėjo MSK, nugalėjusi LGSF 6:1. Sporto šventę sekė gausi Žiūrovų.

— Birštone buvo sušaistos draugiškos futbolo rungtynės tarp Biržų Vilko ir vietos karių rinktinės. Rungtynes laimėjo Vilkas 3:2 (2:1).

— Vilniuje pravestame tarpmoninio futbolo tureyro nugalėtoju išėjo Vilniaus baldų fabriko Vilniaus eksp. nugalėjusi Kalti 2:0.

Praėjusiam numery šioje žinutėje įsibrovė korektūros klaida.

— Gegužės 6 d. įvykusio tinkletio turnyro nugalėtojais išėjo pernykštinėsės — vyrai veikė KJK 2:0 (15—2, 15—4), o moterų Perkūno I nugalėjo Perkūno II 2:0 (16—14, 15—3); pastaroji prieš tai buvo įveikusi LGSF 2:0 (16—14, 15—4).

— Krepšinio turnyro Kaune moterų grupės nugalėtoju tėko LG SF I, surinkusi 4 tšk. Vyrų grupėje baigminėms rungtynėms susitikinę LGSF su KTK. (p.)

Mūsų bataliono pirmosios aukos

Balandžio 29 d. E. miesto apylinkėse, kovoje prieš siaučiančius banditus, garbingai žuvo L. V. B. N. Bataliono kariai: 1) Vladas Adamavičius, gimęs 1921. I. 13 d., kilęs iš Kauno aps., Rumšiškių val., Rukinkinių. 2) Juozas Bielskus, gimęs 1922. I. 22 d., kilęs iš Alytaus aps., Jėzno val., Strazdiškių kaimo. 3) Petras Kumetis, gimęs 1920. VI. 2 d., kilęs iš Alytaus val., Kabinių kaimo. 4) Petras Zakarauskas, gimęs 1921. III. 23 d., kilęs iš Alytaus aps., Jėzno miestelio.

Tai karyti jaunuoliai, kurie, išgirdę Tėvynės šauksmą, karto su kitais pirmieji stojo savoriaiai į Vietinės Rinktinės eiles kovoti prieš įvairaus plauko banditus.

Jie žuvo padėdami vietos policijai vykdyti tarnybos pareigas, iš kurios taip pat buvo išplėstos trys aukos. Gegužės 1 d. įvykio iškilimingas karžygių išydėjimas į amžinojo poilsio vietą. Išlydėti atvyko: bataliono gardės dalinys, policijos tarnautojai, vokiečių civilinės ir karinės valdžios atstovai ir didžiulė visuomenės minia. Parapijos bažnyčioje buvo atliekytos iškilimingos pamaldos. Mūšių metu giedojo vietos choras. Po pamaldų prie žuvusiųjų karstų atsiavelkinėno žodį tarė policijos vadas, visuomenės varduo — gimnazijos direktorius ir karių vardu apskrities komendantas. Sugiedojus Tautos himną, karstai buvo perduoti giminėms, kurie atvyko paviešėjęs į tėviškės kapines.

Psk. Ed. Meilus

Neapleiskime žuvusiųjų kapų

Grąžus saulėtas pavasario popietis. Švelnaus vėjelio šiurenamos lėsproguisų alyvų šakelės malonial glosto jau nubukusį, labai kuklų, pilką kryžių, stovintį gale apleisto kapo, kuris keturių paprastų kartelių dėka liko apsaugotas nuo visiško išnykimo. Prie kryželio dar ir dabar kabo maža lentelė, matyt, kad mokinukas, kuris buvo kas nors užrašyta, bet nuo kasdieninių vėjų ir lietaus šiandien jį visiškai nubukusi. Ir ėjęs pašaletis lankytojas sustoty prie šio kapo, jis niekuomet nepagalvoty, kad čia ilsisi buvęs Stakliškių valsčiaus šaulių būrio ir 1941 m. partizanų vadas Julius Kaminskas.

Julius Kaminskas gimė ir užaugo Stakliškių miestelyje vidutinių ūkininkų šeimoje. Buvo baigęs Aukštadvario vidurinę mokyklą ir 2-ųjų metų kursus Kaunio mokytojų seminarijoj. Ir a. Julius šiuo išėjo tu mokslu nepasitenkino. Jis ligi pat mirties mokėsi ir gilino žinias. Nuo 1931 metų jis buvo paskirtas Stakliškių valsčiaus šaulių būrio vadu, kuriuo išbuvo ligi bolševikų okupacijos. Jo vadovaujamas Stakliškių šaulių būrys žymiai pažengė pirmyn tiek kariniu, tiek ir kultūriniu atžvilgiu.

Bolševikams pradėjus vežti lietuvius, mokytojas Julius Kaminskas turėjo atsisyrėti. Bestalaojindamas nuo bolševikų teroro jis pradėjo organizuoti Stakliškių apylinkėje partizanų eilės. Kai 1941 m. birželio 22 d. kilo karas, jo vadovaujami Stakliškių partizanai sudėjo nemažą smūgį besitraukiančioms pro Stakliškes raudonosios armijos grupėms, ir apsaugojo Stakliškių miestelį nuo sunaikinimo. Vietos visuomenė vyriausiu vadu aplpėlėmė. Jau besibaigiant kovoms, birželio 24 d., priešo kuika paskirta šį vyrą žinkliu ginanti šalies laisvę.

Nors žinoties karas, laikai nelengvi, bet tai nepatesina vietos visuomenės nerangumo, kuri taip

Redakcijos atsakymai

Pavasario Diegelui. Eilėraštis „Mano sielos" — gražinka. „Pavasaris jau čia" nebloga.

Jeigu ir toliau tobulinsies, tai gali šį ta ir vėsai gero sukurti.

Per. Nuotrauką Mockytės kaubos, nes kol kalba šubuos, tol gero eilėraščio nesukursite.

Antkaišiūkui. „Prie karelvio kapo" — nuotaikingas, progai pasitaikius atspandėtinas. „Dienai brėkant" — netiks.

Gr. St. Blatniui. Poezinei kūrybai reikia stiprausi įsijautimo ir gero ištobulinimo bei nuosaikesnės ambicijos. Jums to trūksta. Rašykite šiuip sau žiniąs bei karinius pergyvenimus.

P. Meškauskui. Surimuotas pasakojimas ėrės poezija. Nedėsime. Rašykite iš karto prozą.

J. Lukošiui. Nenusiraišnėk Tamsta Maironio eilėraščių ir nemanyk, kad pakeitus vieną kitą žodį, jau gauna savinčią sveitimą kūrybą.

PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS ĮRANKIAI TURI BŪTI VISUOMET PAKINKOMI IR NAUJOJOJE

ON Priešlėktuvinės apsaugos įrankiai turi būti nuolat patikrinami, kad būtų tinkamame panaudojimui stovyje. Nuolat turi būti patikrinamas ir bandomas rankinis priešlėktuvinės apsaugos ir gaisro gesinimo kamanas rankinius priešlėktuvinius siurblius, iš kurių vanduo bėga griovise rioteose, tik ne iš vamzdžio galo. Tas reikia, kad siurblys yra netvarkoje ir užkiečiąsias ar prėdūlėvusias vietas reikia patalsyti. Patikrinant rankinį siurblį bent vieną kartą per savaitę, to bus švengiama. Priešlėktuvinės apsaugos vadovai turi laikyti rankinių siurblių patikrinimą kas savaitė būtinu uždaviniu, nuo kurio besąlyginis vykdymo priklauso žymia dalimi gesinimo darbų pasisekimas.

Užsienio žinios

ŽENEVA. NL. Britų dominijų konferencijoje paskelbta, kiek britų imperijos tautos duoda anglams karuiomenės šiame kare: Kanada duoda 750.000, Australija — 670.000, Naujoji Zelandija — 183 000 Pietų Afrika — 269 000 ir Indija daugiau kaip milijonas vyrų. Vadinasi, daugiau kaip šeštuoi milijonai britų karuiomenės kariauja Anglijos pusėje.

BUKARESTAS NL. Iš bolševikų užimtų Rumunijos sričių atbėgę gyventojai atsiuntė apie nepaėstą bolševikų teroą, taikomą ten pastiklisiems rumunams. Iš jų atimamos visos maisto atsargos ir daug kur, kaip Stefnaišto ar Bolotinio miestuose, slaučia badas. Už mažiausią bolševikinių komisarų, daugumoje žydų, teakimą nepaklausymą gyventojai atsiunčiami žudomi.

STOCKHOLMAS. NL. Anglų ir amerikiečių spaudimas priversti Švedijai apriboti savo prekybos santykius su Vokietija vis didėsiąs. Prieš kelias savaites Amerikos visuomenės nuomonę. Tai, taip kitiko, matyti iš to, kad švedų kelionių ir informacijos biuro New Yorke platinamame propagandinės švedų filmos paskutiniu laiku imamos daug mažiau, negu anksčiau. Kartais tokios filmos net grąžinamos biurui su nedraugiškomis pastabomis.

REYKJAVIKAS. NL. Islandijos kabinete ir visų keturių islandų politinių partijų surdeguotojo notejo pareikšiamas pasiryžimas neatsisėsti, kol Islandija nebus pilnai ėsklo tiksło — nepriklausomybės. „Islandų tauta turi teisę nustatyti savo valdymosi formą ir iš teisė priklausio to tik jai vieneiai — sakoma ištaisyta i karaliaus Kristijono rašta. Seimas ir kabinetas pasiryžo Islandija padaryti nepriklausoma respublika. Nepriklausoma Islandijos respublika turėjo būti paskelbta birželio 17 ir 18 d. d.

BERLIN. NL. DNB karinis korespondentas rašo, kad Ispanijos užsienių reikalų ministerija paskelbė, jog ašis ir Ispanija ir toliau lėšinėmis Valstybėmis, pagal karių suvarbomas Ispanijos volframo tiekimas Vokietijai, sustabdomas vokiečių generalinio konsulato vėlkimas Tenėzer ir anglosaksų valstybės vėl pradės tiekti naftą Ispanijai. Dar nesą galima paskelbti, kokią priemonių griebsis ir ar iš viso jų griebsis Ispanija. (p.) Korespondentas.

ROMA. NL. Per paskutinį Vezuvijaus išsiveržimą, dabar turimomis žiniomis, iš viso sukuma 11 kaimų, 143 kv. kilometrų ploto. Žuvusių yra 391. Nuostolių padaryta 2 milijardai lyrų.

STOCKHOLMAS. NL. Mississipi upės potvynis pasiekė Mississipi lygį per 18 pėdų. Kelioes vietose upė pralaužė pylimą. Liko be pastogės tūkstančiai šeimų.

AMSTERDAMAS. NL. Žiniomis iš Meksikos, penadienį vakare vėl išsiveržė Paricutino ugniakalnis. Milžiniškos masės lavos slenka su 25 metrų per valanda greičiu. Lava užtvindė Paranganarikuo miestelį, kuriame gyventojai pabėgo.

Nr. 19 (1283) Vilnius, 1944 m. gegužės 13 d.
6

KARYS

PRENUMERATA metams — 6 RM, pusei metų — 3 RM; 3 mėn. — 1.50 RM.
Išsirašoma maliausiai metų ketviriui, prisilaikant kalendorinės tvarkos, pav. I — III mėn., IV — VI ir t. t.

MŪSŲ GYVENIMAS

Narsūs kariai apdovanoti Geležiniais Kryžiais

Mūsų bataliono vyrai šiose kovose prieš bolševizmą puikiai pasižymėjo. Tai įrodo įvairūs pasižymėjimo ženklai, puošia jų krūtines. Vokiečių karo vadovybė, matydama mūsų karių sugebėjimus ir narsumą kautynėse, be daugelio kitų pasižymėjimo ženklų, neseniai apdovanojo antrojios klasės Geležiniais Kryžiais šiuos mūsų dalinio karius: ltn. Gumauską Vincą, ltn. Aimoną Vladą, j. ltn. Cerską Vincą, j. pak. Bendoraitį Antaną, gr. Jarmolką Vacloviją, eil. Vaičekauską Miką ir eil. Calkevičių Kazį.

Tai šios pirmosios Geležinio Kryžiaus „kregždės" būna mums pavyzdžiu vykstančiose likiminėse kovose. Mūsų eilėse yra gana daug kovose pasižymėjusių vyrų, kurie, žinoma, nebus užmirsti — anksčiau ar vėliau bus atitinkamai pagerbti.

J. pak. J. Janulaitis

Nusisekusi žvalgyba

Balandžio 27 d., vidudienį, Vilniaus aps. J. policijos punkto trys policijos pareigūnai žvalgybos tikslais buvo išvykę į čia pat esančią miškingą vietovę pasižvalgyti. Nors aplink jau ilgesnį laiką slaučia lenkų banditai, vadinami „baltiejų", tačiau drąsūs policininkai jų nepabūgo.

Būdami B. kaime pas vieną ūkininką, policininkai pro langą pastebėjo, kad keliai artinosi veliimas, kuriame važiavo ketvertas vyrų, tačiau ginklų nematyt. Policininkai, išėję lauk, vaišiuojančius sustabdė ir įsakė pakelti rankas. Trys jų lėšoko iš vežimo, pradėjo lyg tai rankas buvo iškėlę, tačiau vėliau, išsitraukę pistoletus, atidengė ugnį į policijos pareigūnus. Pareigūnai pradėjo šaudyti iš šautuvų. Vienas banditų buvo nukautas vietoje, o kitiems esant krūmuotas vietovei, pavyko paspruksti, tačiau patirta, kad vienas paspruksiųjų yra sunkiai sužeistas į pečius.

Paliktame vežime buvo rasta nemažas kiekis minuojamos medžiagos.

Al. Slc.

Išskaidėm banditų balių

Vieną dieną mūsų L. policija gavo pranešimą, kad netoli B. kaimo apsistojo banditų gauja, girtuokliauja ir plėšia gyventojus. Patikrinę ginklus ir užsikišę už diržų po pora granatų, mūsų vyrų grupė, vachm. J. vadovaujama, išvyko banditų likvidiuoti.

Diena ūkanota ir lietinga ir vykti teko per mišką.

— Ne nebetoli kaimas, — pranešė vachm. J., nes jis puikiai žino visas aplinkes. Jau metai, kai jis čia kovoja su banditais, taigi jau daug kartų teko būti ir čia.

Vyrai, suskirstyti į dvi grupeles ir supdami kaimą, slinko pirmyn. Kaimas matyti. Jau visai netoli ir girdėti jame triukšmas.

— Stai, banditų patrulis. — pastebėjo vienas policininkų. Kaimo gatvė pamatėme stovintį su šautuvu ir į šalis besidairantį banditą.

Pasitikdami savo ginklais tylai slinkome artyn, tačiau banditas mus pastebėjo ir paleido į mus trejetą šūvių. Kaime kilo dar didesnis triukšmas ir iš lūnų pasipylė automatinių ginklų ugnis. Mes taip pat paleidome smarkią ugnį, nuo kurios pakrikę banditai pradėjo bėgti.

Po pusvalandžio kautynių užėmėme kaimą, kuriame radome kruvinus banditų pėdsakus ir visą paliktą maną: granatas, sprogstamąją medžiagą ir kt. Vietos gyventojų pasakojimu, banditai naktį turėję susprogdinti geležinkelio tiltą, bet šis jų planas iš anksto buvo sugriautas. Be nuostolių, susikrovę visą paimtą grobį, laimingai grįžome į namus.

Vyr. pol. Vyt Sleponėnas

KARIŲ ŠEIMŲ DĖMESIUI

1. Liet. Aps. Dal. Vilniaus igulos šeimų aprūpinimo skyrius parkartotinai pranešė, kad gyvenančios Vilniuje LAD karių šeimos iki š. m. gegužės 20 dienos būtinai turi užregistruoti Šeimų Aprūp. Skyriuje (Jezuitų 3—14) kuro korteles.

Neužsiregistravusios kortelių šeimos nebus aprūpintos kuru 1944/45 m. sezonui.

2. Gyvenančios Vilniuje LAD karių šeimos kviečiamos registruotis Šeimų Aprūpinimo Skyriuje (Jezuitų 3—14) avalynės remonto reikalu.

Registruotis galima kiekvieną darbo dieną iki š. m. gegužės 30 dienos.

IŠEIS JUBILIEJINIS „KARIO" NR.

Š. m. gegužės 22 d. sueis lygiai 25-ri metai, kai eina senasis lietuvių karių savaitraštis. Jubiliejinis dvigubas „Kario" nr. išeis gegužės 20 d.

PADĖKOS

Palangos ir Andriejavo Karių ir jų Šeimų Globos Komitetams už suteiktas batalionui dovanas reiškiu gilią padėką. **Bataliono Vadas**

* * *

— „AUŠROS" mergičių gimnazijos mokytojai p. PAPLAUSKIENEI, I ir IV klasių moksleivėms sveikstančiųjų kuopos kariai dėkoja už aplankymą š. m. IV. 23 d., dovanėles ir lietuviškas dainas.

— Lazdijų Apskrities Karių Globos Komitetui ir ypač komiteto globėjui, apskrities viršininkui ponui kpt. RUGIUI, už dovanas, įteiktas š. m. balandžio 27 d., sveikstantieji kariai nuoširdžiai dėkoja.

Kuopos Vadas

JIE JAU IŠVAŽIAVO...

— N. batalionas širyt išvažiuojal! — lenguas šiurpulys perėjo per mūsų kuopą. Išvažiuoja ten, kur jų laukia nelengvos dienos; bet va- žiuoti reikia, nes Tėvynė reikalauja... Ir kai pagalvoji, kad kada nors teks ir pačiam išvažiuoti, susidarai tikrą vaizdą apie tuos, kurie dabar išvažiuoja.

— Tri ri ri!.. Tri ri ri!..

Budėtojo švilpukas. Keista. Kažkodėl šiandien nelaiku švilpia?! Išbėgam į kor.dorių.

— Kuopa rikiuojasi lauke! Esame išlydėti N. bataliona!

Kaip žalbu viai apsirengėm ir išbėgom į kiemą.

Niūrus, lietingas balandžio rytas. Vėjas įkyrial purkšdia lietaus lašus už apykaklės, j veidą.

Ir tokią dieną jie turi apleisti karėvines, vykti į nežinomą vietą... Bet kas tas lietus, tas vėjas prieš tvirtą jų nusistatymą, prieš Tėvynės meilę?

Mes žiengiame į bataliono rajoną.

— Vyrai! Daina! Tebūnie toji daina skirta jiems — išvažiuojantiems! — sukomandavo kuopininkas.

Su monotonišku lietaus ir vėjo šniokštimu susikovė dainos garsai. Juo toliau, juo smarkėjo daina. Visi dainavome tiek, kiek tik krūtinė leido.

Priėjome išsirikiavusius bataliono karius.

Kuopa... stok! Kairėn.

Išsilygiavome priešais juos.

— Sušukime jiems tris kart lietuviška valio!

— Valio!, Valio!.. Valio!..

— Išsivaikščiot!

Kuopa pasipylė pas išvykstančius. Jų tarpe ne vienas yra pažįstamas bičiulis ar brolis, keli yra buvę ir mūsų kuopoj. O pagaliau juk karys kariui yra brolis. Šiandien mes juos lėlydime, kada nors ir mus kiti lėlydės.

Pasipylė klausimai, kiekvienas daiktas apžiūrimas. Reikią gi žinoti, kaip jie pasirengę žygiui. Mes gi irgi jauni kariai, žygių dar neturėjome, tai mums naujiena.

Atėjo kapitonas.

— Dešinėn!. Po keturis rikiuok!.. Sautuvus pasikabinkl.. Žengte marš!..

Ir orkestras pirmąjį jų žingsnį palydėjo maršu. Tai pirmas žingenis į paskirtes vietą. Mes juos lydime, kiek galime. Už vartų stovi minia žmonių — tai artimieji, pažįstami ir šiaip susirinkę karių išlydėti. Pasigirsta ovacijos, valiavimai, o išvykstantieji žengia tvirtu žingsniu, vis tolyn, tolyn. Eina greta po gretos, būrys po būrio, orkestro garsai vis silpnėja; pagaliau pravažiuoja gurguolės ir dingsta plento užsisukime.

Minia lėsiakirstė, dalis nuėjo su kariais. O mes — kuopininko švilpukas sušaukė mus ir mes grįžom į kareivines. Grįžome, kad toliau tęstumėme pradėtą darbą. Jie — jie jau išvažiavo...

Rimas Borūnis

Artoias | lauką išėjo

Eil. Barkausko nuotr.

ŪKININKŲ KOVA SU BANDITAIS

Š... aplinkėje jau kuris laikas reiškėsi banditinis elementas, plėšdamas ir šiudydamas vietinius gyventojus. Kai kurių šios vietos ūkininkų namuose banditai yra lankęsi net po keletą kartų, išsiėdami visą geresnį maistą bei drabužius. Ne vienas žmogus buvo banditų nužudytas arba kankintas, primuštas.

Stai, prieš pat Velykas buvo užpultas vienas B. sodžiaus ūkininkas, kurį besilauriančius banditus pasitiko gana didvyriškai. Jis, priklausydamas pagalbinės policijos grupei turėjo telsę laikyti ginklus, kurious ir panaudojo kovoje prieš žvėržmogius. Buvo taip. Šis ūkininkas žinodamas, kad dažnai aplinkinėse sodybose apsilanko banditai, to paties tikėjosi ir jauką savo namuose. Jis laukė ne taip, kaip kiti, bet ryžtingai pasirengęs kovai. Jis iš anksto gyvenimo namo salkoje (pastogėje) įsitaisė patogų gynimosi posta. Ten kiekvieną naktį budėjo su savo draugu.

Pagaliau vieną balandžio mėnesio naktį ūkininko planas virto tikrove Abu B. vyriškiai, gulėdami salkoje, staiga išgirdo baladojimąsi į duris. Žiūrėdami pro langelį įsitikino, kad apie ūkininko namą slankioja 5—6 banditai, o jų vienas stovi prie pačių durų ir trankosi. Visi banditai gerai ginkluoti. Abu ūkininkai lietuviai, užsidėję kovos dvasia, pradėjo atkaklią kovą. Pirmas smūgis banditams buvo ūkininkų išmestos granatos sprogimas, nuo kurios sumiše banditai pradėjo bėgti. Tasyk ūkininkai paleido smarkią šautuvų ugnį, kuri dar labiau paspartino banditų žingsnius. Tiesa, banditai dar bandė nuslopinti ūkininkų šūvių salves, leisdami šūvius į namo sienas, bet veltui. Banditai nesuprato, jog ugnis pilasi iš viršaus, iš salkos.

Banditai išsigandę išlakstė į miską, griūdami ir sužeisti. Kovai pasibaigus, ūkininkai lėšėjo į kiemą ir rado prie pat namo nukritusią vieną bandito kepurę. Kepurė buvo suvarstyta kulku. Žemėje buvo žymu kraujo lašeliai.

Rytojaus dieną pamiškėje ant žabų krūvos atrado bedrybsantį vieną bandito lavoną. Lavonas jau buvo šaltas. Šūviai buvo nuskriję tiesiai į krūtinę. Prie lavono rasta automatinis šautuvas, daug šovinių ir dokumentai, iš kurių svarbiausias pasas. Iš paso matyti, kad nukautasis banditas yra vietinis komunistas — debelkietis, Alikėnas, gimęs 1920 m. Pasas išduotas per bolševikmetį (1940 m.) Rokiškyje. Be to, rastas prie jo ir antras pasas, kurį banditas buvo atėmęs iš vieno ūkininko.

Šitaip drąsiai ir ryžtingai pasipriešino mūsų sodžiaus ūkininkai. Pasipriešino ir laimėjo. Juk buvo ir bus gyvenime šitoks likimo dėnis: „Padorusis žmogus turi sutramdyti, pažaboti įšėlusį barbarą".

Lietuvos Jonas

Mes šypsomės...

ZOOLOGIJOS PAMOKA

Mokytoja: Petreli, papasakok man apie garną.

Petrelis: Juk garnys tai tik pasaka.

SOVIETŲ CENZORIAI

Vienas rusų komunistų cenzorius, sieatydamas rankraštį, rado sakinį: „Pro langą įskrido Dievo karvutė". — Tai religinė propaganda. Tai mistika. — Jis išbraukė žodį „Dievo" ir liko: „Karvutė įskrido pro langą".

°°°

„Pone gydytojau, ar jūs neapsirikot, argi tikrai reikėjo mane vyrui nuo skilvio mėšlungio konjaką prirašyti?

„Kodėl tamsta manai, kad aš apsirikau?

— Jonai, eikime į kitą kambarį ten mes pamatysime jį visą.